

APSTIPRINĀTA

Ar Jelgavas valstspilsētas pašvaldības domes
2025. gada ____ . _____ lēmumu Nr. _____

JELGAVAS VALSTSPILSĒTAS BĒRNU TIESĪBU AIZSARDZĪBAS PROGRAMMA 2025.-2034. GADAM

jelgava

SATURS

SAĪSINĀJUMI	3
1. IEVADS	4
1.1. Pamatojums	4
1.2. Bērnu tiesību aizsardzības īstenošana.....	6
2. ESOŠĀS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS.....	9
2.1. Demogrāfiskā situācija un bērnu skaits Jelgavā	9
2.2. Bērnu tiesību uz izglītību nodrošinājums	11
2.3. Brīvā laika pavadīšanas iespējas.....	17
2.4. Sociālā aizsardzība un pašvaldības atbalsts ģimenēm ar bērniem.....	21
2.5. Bez vecāku gādības palikušo bērnu aprūpe	26
2.6. Likumpārkāpumi un profilakses darbs ar bērniem	29
2.7. Veselības veicināšanas un veselības aprūpes nodrošinājums bērniem ..	38
2.8. Bērnu un jauniešu līdzdalība	42
3. STRATĒGISKĀ DAĻA.....	44
4. PROGRAMMAS ĪSTENOŠANAS UZRAUDZĪBAS KĀRTĪBA.....	48
5. RĪCĪBAS PLĀNS 2025. - 2029. GADAM.....	49

SAĪSINĀJUMI

Administratīvā komisija	Jelgavas valstspilsētas domes Administratīvās komisijas bērnu lietu apakškomisija	Pašvaldības policija	Jelgavas valstspilsētas pašvaldības iestāde "Jelgavas pašvaldības policija"
ANO	Apvienoto Nāciju organizācija	Sabiedriskais centrs	Jelgavas valstspilsētas pašvaldības iestāde "Sabiedriskais centrs"
BAC	Bērnu aizsardzības centrs	Sadarbības grupa	Jelgavas valstspilsētas pašvaldības Bērnu tiesību aizsardzības sadarbības grupa
Bāriņtiesa	Jelgavas valstspilsētas pašvaldības iestāde "Jelgavas valstspilsētas bāriņtiesa"	Sociālā pārvalde	Jelgavas valstspilsētas pašvaldības iestāde "Jelgavas Sociālo lietu pārvalde"
Digitālais centrs	Jelgavas valstspilsētas pašvaldības iestāde "Jelgavas digitālais centrs"	SOPA	Pašvaldību sociālās palīdzības un sociālo pakalpojumu administrēšanas informācijas sistēma
Dome	Jelgavas valstspilsētas pašvaldības dome	Sporta centrs	Jelgavas valstspilsētas pašvaldības iestāde "Sporta servisa centrs"
ERAF	Eiropas Reģionālās attīstības fonds	VDEĀVK	Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisija
ES	Eiropas Savienība	VIIS	Valsts izglītības informācijas sistēma
ESF	Eiropas Sociālais fonds	VP	Valsts policija
Izglītības pārvalde	Jelgavas valstspilsētas pašvaldības iestāde "Jelgavas izglītības pārvalde"	VPD	Valsts probācijas dienests
JVPI	Jelgavas valstspilsētas pašvaldības iestāde	VUGD	Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests
JVP II	Jelgavas valstspilsētas pašvaldības izglītības iestāde		
Kompetenču centrs	Jelgavas valstspilsētas pašvaldības profesionālās tālākizglītības iestāde "Zemgales reģiona Kompetenču attīstības centrs"		
MK	Ministru kabinets		
NVA	Nodarbinātības valsts aģentūra		
NVD	Nacionālais veselības dienests		
NVO	Nevalstiskās organizācijas		
Pašvaldība	Jelgavas valstspilsētas pašvaldība		

1. IEVADS

1.1. Pamatojums

ANO 1989. gada 20. novembrī pieņēma Bērnu tiesību konvenciju, kurai Latvija pievienojās 1992. gada 14. maijā, tādējādi atzīstot Bērnu tiesību konvencijā noteiktās bērna tiesības un nepieciešamību tās aizsargāt, vienlaikus atzīstot, ka bērna tiesībām ir svarīga loma sabiedrībā.

Saskaņā ar Pašvaldību likuma 4. panta pirmās daļas 4., 6., 9. un 11. punktā noteikto viena no pašvaldības autonomajām funkcijām ir īstenot bērnu un aizgādībā esošo personu tiesību un interešu aizsardzību, tostarp, nodrošināt iespēju iegūt obligāto izglītību un gādāt par pirmsskolas izglītības, vidējās izglītības, profesionālās ievirzes izglītības, interešu izglītības pieejamību, nodrošināt atbalstu sociālo problēmu risināšanā, kā arī iespēju saņemt sociālo palīdzību un sociālos pakalpojumus, gādāt par veselību.

Bērnu tiesību aizsardzības likumā jau konkrētāk definēti pašvaldību pienākumi bērnu tiesību aizsardzības jomā. Bērnu tiesību aizsardzības likuma 66. panta pirmā daļa paredz, ka pašvaldība analizē stāvokli bērna tiesību ievērošanas jomā, izstrādā un īsteno bērna tiesību aizsardzības programmu pašvaldības administratīvajā teritorijā. Savukārt atbilstoši minētā likuma otrajai daļai pašvaldība:

- 1) sniedz palīdzību un atbalstu ģimenēm, kurās ir bērni, garantējot ikvienam pašvaldības teritorijā dzīvojošam bērnam pajumti, siltumu, apģērbus un vecumam un veselības stāvoklim atbilstošu uzturu;
- 2) nodrošina ārpusģimenes aprūpi tiem bērniem, kuriem uz laiku vai pastāvīgi nav savas ģimenes vai kurus viņu pašu interesēs nedrīkst atstāt šajā ģimenē;

- 3) nodrošina bērna tiesības iegūt vispārējo vidējo izglītību un sniedz viņiem palīdzību arodizglītībā;
- 4) organizē mātes un bērna primāro veselības aprūpi;
- 5) organizē vecāku izglītošanu;
- 6) gādā par pirmsskolas un ārpusskolas bērnu iestādēm, tautas bibliotēkām, bērnu atpūtas organizēšanu;
- 7) izstrādā un realizē programmas darbam ar ielas bērniem;
- 8) veic citus pasākumus bērna tiesību nodrošināšanā.

Ar MK 2022. gada 21. decembra rīkojumu Nr. 967 apstiprināts politikas plānošanas dokuments "Bērnu, jaunatnes un ģimenes attīstības pamatnostādnes 2022. – 2027. gadam", kurā noteikti nacionālā līmeņa politikas mērķi un rīcības virzieni bērnu tiesību aizsardzības jomā, kā arī rīcības plāns to sasniegšanai.

Lai nodrošinātu bērnu tiesību aizsardzības īstenošanu Pašvaldībā, analizētu stāvokli bērnu tiesību ievērošanas jomā, tostarp, identificējot problēmjautājumus atbilstoši faktiskajai situācijai un nosakot nepieciešamos rīcības virzienus, Pašvaldība izstrādājusi Bērnu tiesību aizsardzības programmu (turpmāk – Programma), kas tiek veidota kā vidēja termiņa plānošanas dokuments 2025. – 2034. gadam.

Programma veidota no četrām sadaļām:

1. **Esošās situācijas raksturojums** - satur uz statistikas datiem, Pašvaldības iestāžu un kapitālsabiedrību sniegtās informācijas balstītu esošās situācijas aprakstu par bērnu tiesību nodrošināšanu un aizsardzību Pašvaldībā, kā arī attiecīgās jomas situācijas analīzi, salīdzinot datus par laika posmu no 2021. - 2024. gadam.

2. **Stratēgiskā daļa** - sadaļā, balstoties uz esošās situācijas raksturojumu un tās izvērtējumu, aprakstīti Pašvaldības izvirzītie bērnu tiesību aizsardzības stratēģiskie uzstādījumi Jelgavas valstspilsētā, galvenie snieguma rādītāji programmas efektivitātes uzraudzībai.
3. **Īstenošanas un uzraudzības kārtība** – sadaļā atspoguļota informācija par uzraudzības procesu, kā tiks īstenota programmas īstenošana.
4. **Rīcības plāns** – satur informāciju par rīcības virzieniem, plānotajiem uzdevumiem un rīcībām, izpildes termiņiem un atbildīgajām institūcijām, kā arī par sasniedzamajiem izpildes rādītājiem

Vienlaikus atsevišķas jomas netiek padziļināti skatītas šajā programmā un izvirzīti rīcības virzieni šajās jomās, tā kā tie ir ietverti Pašvaldības citu jomu plānošanas dokumentos. Bērnu ar īpašām vajadzībām tiesību nodrošinājums regulēts arī Jelgavas valstspilsētas izglītības ekosistēmas attīstības stratēģijā 2025. - 2034. gadam, bērnu līdzdalības lēmumu pieņemšanā nodrošinājums – Jelgavas valstspilsētas jaunatnes politikas rīcības plānā 2022. - 2027. gadam, veselības veicināšanas jautājumi un izvirzītie uzdevumi un rīcības šajā jomā – Veselības veicināšanas programmā Jelgavas valstspilsētai 2025. - 2029. gadam.

Šajā programmā ar bērniem ir saprotamas personas vecumā no 0 – 18 gadiem, kā arī atsevišķos aspektos programmā ietverts regulējums attiecībā uz pilngadību sasniegušiem bērniem bāreņiem un bez vecāku gādības palikušiem bērniem vecumā līdz 24 gadiem.

1.2. Bērnu tiesību aizsardzības īstenošana

Bērnu tiesības ir pamattiesību un pamatbrīvību kopums, kuram ir jābūt nodrošinātam katram bērnam, bez jebkādiem izņēmumiem un neatkarīgi no rases, ādas krāsas, dzimuma, valodas, reliģijas, politiskās vai citas pārliecības, nacionālās vai sociālās izcelšanās, mantiskā stāvokļa, dzimšanas vai citiem ar bērnu vai viņa ģimeni saistītiem apstākļiem.

Saskaņā ar ANO Bērnu tiesību konvenciju, kā arī Bērnu tiesību aizsardzības likumu pirmās personas, kas nodrošina bērna un viņa tiesību aizsardzību, ir bērna vecāki vai aizbildņi.

Vienlaikus bērnu tiesību aizsardzība ir arī valsts politikas sastāvdaļa un saskaņā ar Bērnu tiesību aizsardzības likuma 2. panta trešo daļu valsts un pašvaldības organizē un kontrolē bērna tiesību aizsardzību visā valsts teritorijā.

Atbilstoši Bērnu tiesību aizsardzības likuma 6. panta trešajai daļai bērna tiesību aizsardzība īstenojama, sadarbojoties ar ģimeni, valsts un pašvaldību institūcijām, sabiedriskajām organizācijām un citām fiziskajām un juridiskajām personām.

Bērnu tiesību aizsardzības likums regulē pamatnosacījumus, saskaņā ar kuriem kontrolējama bērna uzvedība un nosakāma viņa atbildība, tas reglamentē vecāku un citu fizisko un juridisko personu, kā arī valsts un pašvaldību tiesības, pienākumus un atbildību par bērna tiesību nodrošināšanu, nosaka bērna tiesību aizsardzības sistēmu un tās darbības principus.

Bērnu tiesību aizsardzības likuma 5. panta pirmajā daļā noteikti bērna tiesību aizsardzības subjekti valstī, kuri realizē bērna tiesību aizsardzību, un tie ir:

- 1) bērna vecāki (adoptētāji), audžuģimene un aizbildņi;
- 2) izglītības, kultūras, veselības aprūpes un bērnu aprūpes iestādes;
- 3) valsts un pašvaldību institūcijas;
- 4) sabiedriskās organizācijas un citas fiziskās vai juridiskās personas, kuru darbība saistīta ar atbalsta un palīdzības sniegšanu bērniem;

5) darba devējs.

Pamatinstitūcijas, kuras Pašvaldībā īsteno normatīvajos aktos pašvaldībai noteikto kompetenci bērnu tiesību aizsardzībā, sadarbojoties ar citiem bērna tiesību aizsardzības subjektiem, ir:

Sadarbības grupa:

- analizē situāciju bērnu tiesību aizsardzības jomā un sniedz pašvaldībai priekšlikumus bērnu tiesību aizsardzības programmas izstrādei, tostarp par nepieciešamajiem pasākumiem institūciju sadarbības sistēmas pilnveidošanai un saskaņotai un koordinētai institūciju sadarbībai;
- sniedz Labklājības ministrijai priekšlikumus normatīvo aktu pilnveidei un sadarbības uzlabošanai bērnu tiesību aizsardzības jomā;
- informē sabiedrību par aktuāliem bērnu tiesību aizsardzības jautājumiem;
- kā arī izskata individuālus gadījumus saistībā ar iespējamiem bērna tiesību pārkāpumiem, ja ir nepieciešama ātra rīcība un vairāku institūciju sadarbība, kā arī ja radušos situāciju nav iespējams atrisināt vienas institūcijas ietvaros vai nav to izdevies atrisināt ilgstošā laikposmā.

Bāriņtiesa kā aizbildnības un aizgādības iestāde:

- aizstāv bērna personiskās un mantiskās intereses un tiesības;
- informē pašvaldības sociālo dienestu vai citu atbildīgo institūciju par ģimenēm, kurās netiek pietiekami nodrošināta bērna attīstība un audzināšana un kurām nepieciešama palīdzība;
- sadarbojas ar citām bāriņtiesām, Bērnu aizsardzības centru, ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijām, veselības aprūpes un izglītības iestādēm, sociālajiem dienestiem, policijas iestādēm, Valsts probācijas dienestu un tiesu izpildītājiem, lai nodrošinātu bērna vai aizgādībā esošās personas tiesību un interešu aizsardzību;
- veic citus pienākumus.

Sociālā pārvalde:

- veic sociālo darbu ar personām, ģimenēm, personu grupām un kopienām,

- nodrošina sociālo pakalpojumu, sociālās palīdzības un atbalsta pasākumu sniegšanu mērķa grupām, tajā skaitā, ģimenēm ar bērniem, audžuģimenēm, aizbildņiem, bērniem bāreņiem un bez vecāku gādības palikušajiem bērniem pēc ārpusģimenes aprūpes izbeigšanās;
- īsteno pašvaldības kompetenci nepilngadīgo likumpārkāpumu profilakses, veselības aprūpes pakalpojumu pieejamības nodrošināšanas un veselīga dzīvesveida veicināšanas jomā;
- veic citus pienākumus.

Izglītības pārvalde un Sporta centrs ir Pašvaldības iestādes, kuras atbilstoši savai kompetences jomai īsteno Pašvaldības funkciju izpildi izglītībā.

Izglītības pārvalde:

- nodrošina Pašvaldības izglītības ekosistēmas attīstības stratēģijas izstrādi un izglītības satura un programmu kvalitatīvu īstenošanu;
- nodrošina Pašvaldības teritorijā dzīvojošiem bērniem un jauniešiem iespēju iegūt pirmsskolas izglītību, pamatizglītību un vidējo izglītību;
- sekmē profesionālās, profesionālās ievirzes, interešu izglītības un karjeras izglītības pieejamību;
- pārrauga pašvaldības pirmsskolas izglītības, vispārējās izglītības, speciālās izglītības, profesionālās ievirzes izglītības, interešu izglītības iestādes un profesionālās izglītības iestādes;
- veic citus pienākumus.

Sporta centrs:

- organizē pašvaldības funkciju izpildi sporta un ar sportu saistītās profesionālās ievirzes un interešu izglītības jomā;
- sekmē Pašvaldības administratīvajā teritorijā dzīvojošiem bērniem un jauniešiem profesionālās ievirzes, interešu izglītības pieejamību sporta jomā,
- popularizē sportu un veselīgu dzīvesveidu, kā arī lietderīgas brīvā laika pavadīšanas iespējas sporta un fizisko nodarbību jomā, īpašu vērību veltot bērnu un jauniešu sporta aktivitāšu nodrošināšanai;

- pārrauga Pašvaldības profesionālās ievirzes un interešu izglītības iestādes, kas darbojas sporta jomā;
- veic citus pienākumus.

Pašvaldības policija:

- aizsargā personu, tajā skaitā, bērnu un jauniešu dzīvību, veselību, tiesības un brīvības, sabiedrības, Pašvaldības un valsts intereses no noziedzīgiem un citiem prettiesiskiem apdraudējumiem;
- kontrolē Pašvaldības saistošo noteikumu izpildi, par kuru pārkāpšanu paredzēta administratīvā atbildība;
- veic preventīvus pasākumus administratīvo pārkāpumu un citu likumpārkāpumu novēršanai;
- nodrošina nepilngadīgo personu likumpārkāpumu profilaksi;
- veic citus pienākumus.

Administratīvajai komisijai kā Pašvaldības institūcijai administratīvā pārkāpuma procesa veikšanai, pieņemot lēmumu un nosakot sodu par izdarīto administratīvo pārkāpumu, ir būtiska loma bērnu tiesību aizsardzības īstenošanā un prevencijas nodrošināšanai gan attiecībā uz bērnu izdarītajiem administratīvajiem pārkāpumiem, gan attiecībā uz pilngadīgo personu izdarītajiem administratīvajiem pārkāpumiem pret bērnu.

Sabiedriskais centrs:

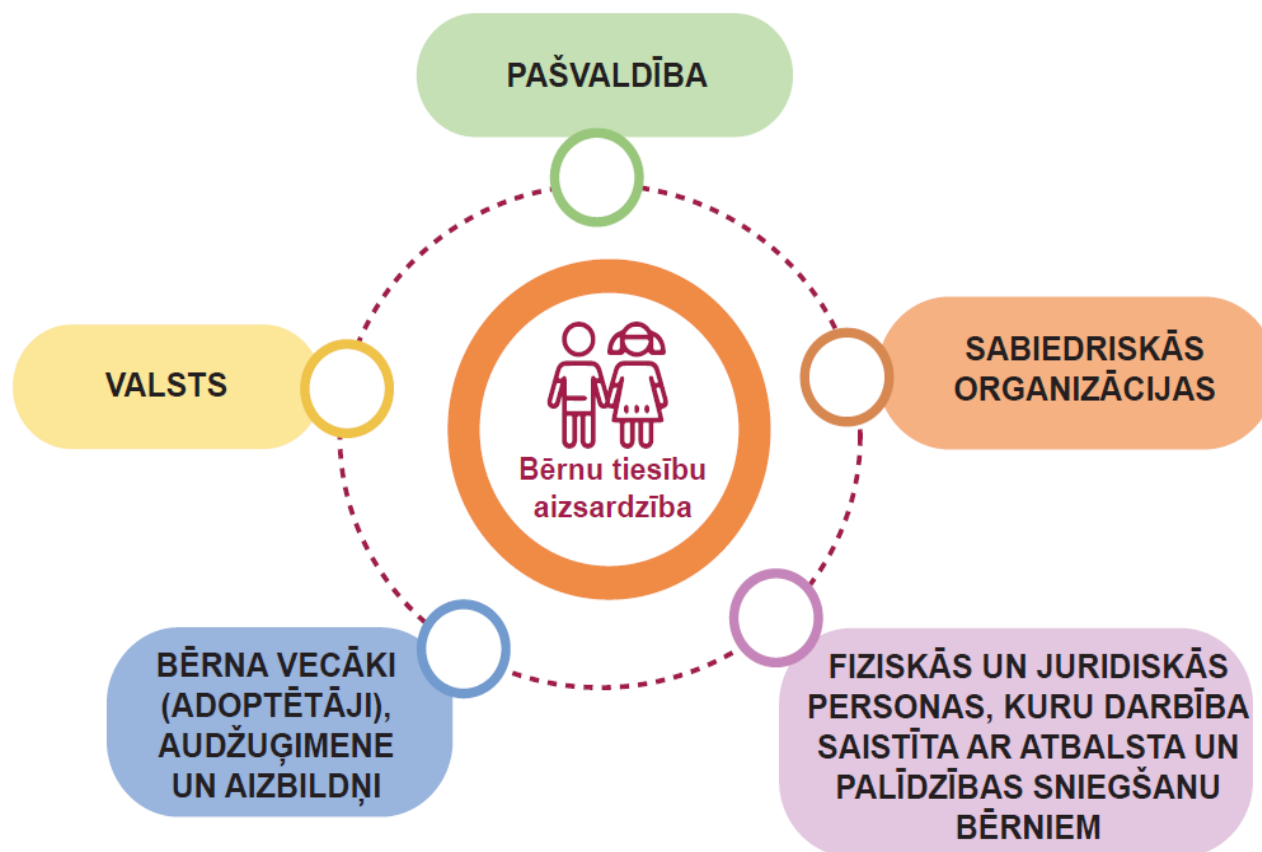
- plāno, koordinē un īsteno Pašvaldības darbu sabiedrības saliedētības, brīvprātīgā darba un jaunatnes politikas jomā;
- veic darbu ar jaunatni, sadarbojoties ar jaunatnes organizācijām un jaunatnes iniciatīvu grupām, realizējot jaunatnes atbalsta programmu pašvaldībā;
- koordinē Pašvaldības jauniešu centru darbību;
- veicina Pašvaldības jauniešu iniciatīvas, līdzdalību lēmumu pieņemšanā un iesaistīšanos sabiedriskajā dzīvē;
- nodrošina jauniešiem lietderīga brīvā laika izmantošanas iespējas;
- veic citus pienākumus.

Kā būtisks resurss bērnu tiesību aizsardzības īstenošanā ir Pašvaldībā darbojošās **sabiedriskās organizācijas un citas fiziskās vai juridiskās personas, kuru darbība saistīta ar atbalsta un palīdzības sniegšanu bērniem.**

Pašvaldības un valsts iestāžu īstenotie pasākumi, ko papildina sabiedriskās organizācijas un citas fiziskās vai juridiskās personas, kas darbojas atbalsta

sniegšanā bērniem, ir būtiski bērnu tiesību aizsardzības īstenošanā, sniedzot savlaicīgu atbalstu bērnam un viņa ģimenei. Lai stiprinātu šos pasākumus ir būtiski pastāvīgi uzlabot starpinstitutionālo sadarbību, kas stiprinās esošos mehānismus un radīs stabilāku sistēmu bērnu tiesību aizsardzībai Pašvaldībā.

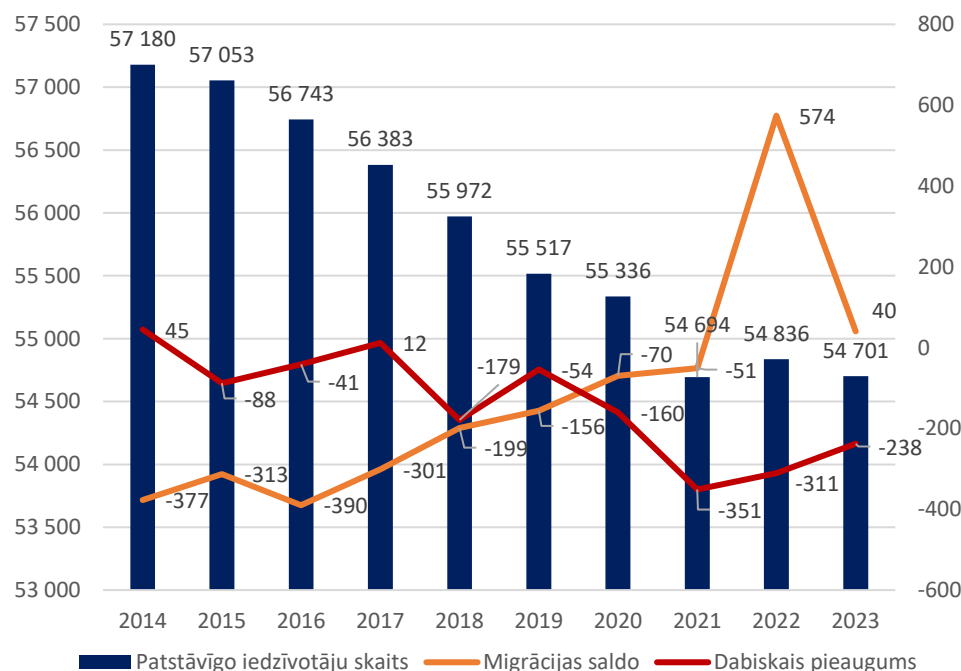
1.1.attēls. Bērnu tiesību aizsardzības īstenošanā iesaistītie

2. ESOŠĀS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS

2.1. Demogrāfiskā situācija un bērnu skaits Jelgavā

Demogrāfisko tendenču ietekmē iedzīvotāju skaits Jelgavas valstspilsētā ilgtermiņā samazinās, ko pēdējos gados nosaka galvenokārt iedzīvotāju negatīvais dabiskais pieaugums zemu dzimstības un augstu mirstības rādītāju rezultātā. Migrācija vairs nav galvenais iemesls iedzīvotāju skaita samazinājumam.

2.1. attēls. Iedzīvotāju skaits un tā izmaiņas Jelgavas valstspilsētā 2014. - 2023. gadā

Avots: Centrālā statistikas pārvalde

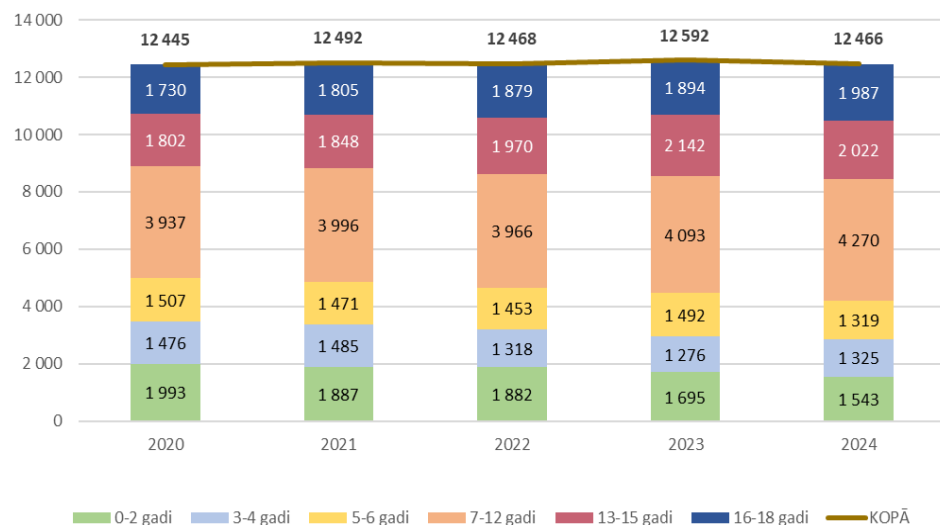
Laika periodā no 2015. gada sākuma līdz 2024. gada sākumam iedzīvotāju skaits Jelgavas valstspilsētā samazinājās par 2479 iedzīvotājiem jeb 4,3 %. 2022. gadā iedzīvotāju skaits pilsētā piedzīvoja īslaicīgu kāpumu, kuru lielākoties veicināja Ukrainas kara bēgļi, kuri Jelgavu izvēlējās par pagaidu uzturēšanās vietu, meklējot drošību un stabilitāti. 2023. gada sākumā Jelgavas valstspilsētā bija 667 Ukrainas kara bēgļi, 2024. gada sākumā - 808.

Saskaņā ar Centrālās statistikas pārvaldes datiem iedzīvotāju skaits Jelgavas valstspilsētā 2024. gada sākumā bija 54 701, no tiem 12 466 - bērni vecumā no 0 - 18 gadiem, kas ir 22,8 % no kopējā Jelgavas valstspilsētas iedzīvotāju skaita.

Jelgavas valstspilsētā ir būtiski samazinājies dzimstības koeficients - no 12,6 dzimušajiem bērniem uz vidējo iedzīvotāju skaitu 2014. gadā līdz 8,3 - 2023. gadā. Mirstībai bija vērojama tendence palielināties, lai gan pēdējos 2 gados mirušo skaits samazinās un 2023. gadā (647) bija nedaudz zemāks nekā 2014. gadā (678). Laika periodā no 2014. gada dabiskais pieaugums Jelgavas valstspilsētā ir bijis lielākoties negatīvs, izņemot 2014. gadu (+45) un 2017. gadu (+12), un šis demogrāfiskais izaicinājums turpina ietekmēt iedzīvotāju struktūru.

Laika periodā no 2020. - 2024. gada sākumam bērnu skaits vecumā no 0 - 18 gadiem faktiski ir palicis nemainīgs - 2020. gada sākumā bērnu skaits bija 12 445 bērni, bet 2024. gada sākumā - 12 466 bērni. Bērnu skaits pirmsskolas izglītības vecumā no 2 - 6 gadiem ir samazinājies par 12,6 %, kas izriet no zemajiem dzimstības rādītājiem. Savukārt kā pozitīvu tendenci jāatzīmē, ka ir palielinājies gan bērnu skaits pamatskolas vecumā no 7 - 15 gadiem - par 9,6 %, gan vidusskolas vecumam atbilstošo bērnu skaits vecumā no 16 - 18 gadiem - par 14,9 %.

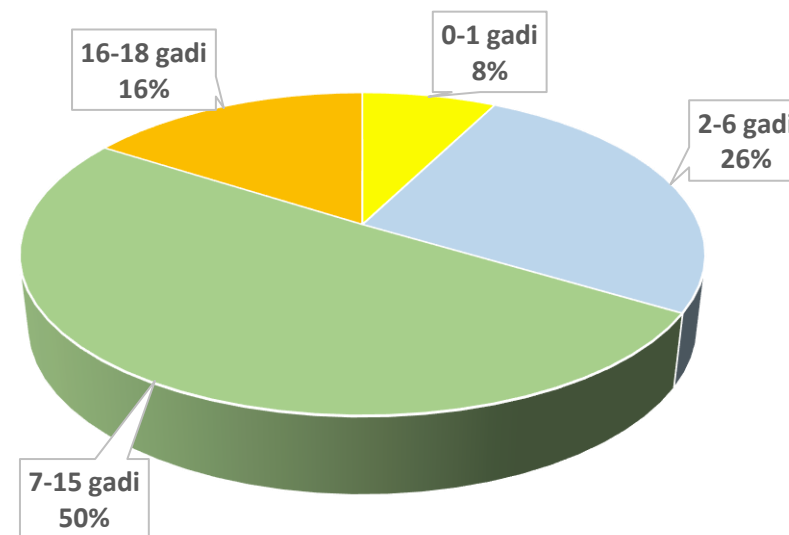
2.2. attēls. Bērnu skaits Jelgavas valstspilsētā pa vecuma grupām laika periodā no 2020. - 2024. g., gada sākumā

Avots: Centrālā statistikas pārvalde

2024. gada sākumā bērnu skaits vecumā līdz 1 gadam veidoja 8 % (942 bērni) no kopējā bērnu skaita Jelgavas valstspilsētā, pirmsskolas izglītības vecumā no 2 – 6 gadiem - 26 % (3245 bērni, tajā skaitā, 1319 - obligātā izglītības vecuma bērni no 5 – 6 gadiem). Bērnu skaits pamatskolas vecumā no 7 – 15 gadiem 2024. gada sākumā veidoja 50 % (6292 bērni) no kopējā bērnu skaita Jelgavas valstspilsētā. Savukārt vidusskolas vecuma bērnu skaits vecumā no 16 – 18 gadiem 2024. gada sākumā veidoja 16 % (1987 bērni) no kopējā bērnu skaita Jelgavas valstspilsētā.

Vērtējot bērnu dzimuma proporcionālo attiecību, secināms, ka zēnu skaits laika periodā no 2020. - 2024. gada sākumam ir bijis lielāks nekā meiteņu skaits, zēniem veidojot 51 % no kopējā bērnu skaita Jelgavas valstspilsētā. Vislielākā

skaita atšķirība starp zēniem un meitenēm ir pirmsskolas izglītības vecumā no 2 – 6 gadiem, 2024. gada sākumā zēnu skaits šajā vecumposmā bija 2194 bērni, bet meiteņu – 1993 bērni, tas ir par 201 bērnu jeb 10% vairāk.

2.3. attēls. Bērnu skaits (%) Jelgavas valstspilsētā pa vecuma grupām 2024. gada sākumā

Avots: Centrālā statistikas pārvalde

2.2. Bērnu tiesību uz izglītību nodrošinājums

Saskaņā ar normatīvajiem aktiem Pašvaldība nodrošina bērniem iespēju iegūt vispārējo izglītību (pirmsskolas izglītību, pamatizglītību un vidējo izglītību), profesionālo izglītību un profesionālās ievirzes un interešu izglītību, kā arī nodrošina ārpusstundu pasākumus un vispusīgas iespējas brīvā laika pavadīšanai.

Izglītības iestāžu tīklu Jelgavas valstspilsētā veido 28 Pašvaldības izglītības iestādes: 12 pirmsskolas izglītības iestādes, 10 vispārējās pamatizglītības un vidējās izglītības iestādes, 1 Pašvaldības dibināta profesionālā vidusskola - Jelgavas Amatu vidusskola, 1 interešu izglītības iestāde – Jaunrades nams “Junda”, 1 profesionālās ievirzes un interešu izglītības iestāde - Jelgavas Mākslas skola, un 3 profesionālās ievirzes un interešu izglītības iestādes: Jelgavas Bērnu un jaunatnes sporta skola, Jelgavas Ledus sporta skola, Jelgavas Specializētā peldēšanas skola.

Izglītības pārvaldes pārraudzībā atrodas 25 Pašvaldības izglītības iestādes, un Sporta centra pārraudzībā atrodas 3 Pašvaldības izglītības iestādes.

Pilsētas izglītības ekosistēmā darbojas arī privātās izglītības iestādes: 8 privātās pirmsskolas izglītības iestādes, 1 privātā pamatskola un 2 privātās profesionālās ievirzes izglītības iestādes, kā arī valsts dibinātas izglītības iestādes – Jelgavas tehnikums un Jelgavas Mūzikas vidusskola.

Vispārējā izglītība

Vispārējās izglītības ieguvī Pašvaldībā nodrošina pirmsskolas izglītības iestādes, vispārējās pamatizglītības un vidējās izglītības iestādes un Pašvaldības profesionālā vidusskola.

Pašvaldības pirmsskolas izglītības iestādes īsteno:

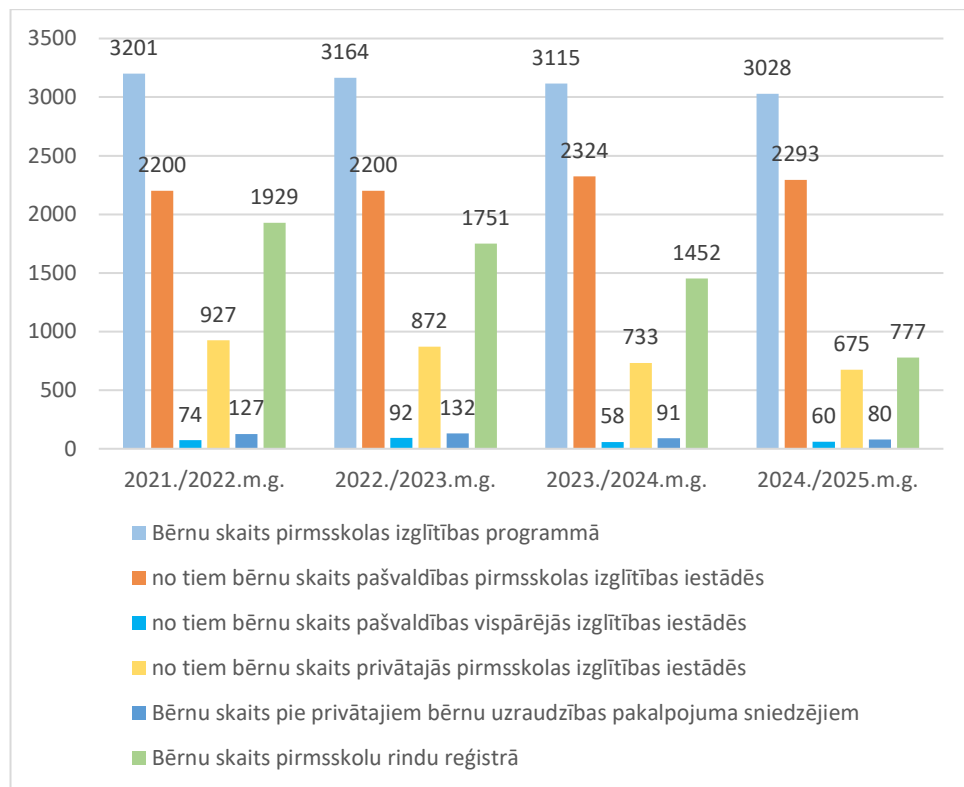
- vispārējo pirmsskolas izglītības programmu;
- speciālās pirmsskolas izglītības programmas izglītojamajiem ar valodas traucējumiem, jauktiem attīstības traucējumiem, ar redzes traucējumiem un somatiskām saslimšanām.

2024. gadā pirmsskolas izglītības pakalpojumi Jelgavas valstspilsētā bija pieejami 23 izglītības iestādēs. 2024./2025. mācību gadā Pašvaldības un privātās izglītības iestādēs pirmsskolas izglītības programmas apguvi uzsāka 3028 bērni vecumā no 1,5 līdz 6 (7) gadiem, t.sk. 1275 jeb 41 % - piecgadīgie un sešgadīgie bērni. 10 Pašvaldības pirmsskolas izglītības iestādēs tiek īstenotas arī speciālās pirmsskolas izglītības programmas, kuras apgūst 154 bērni.

2024. gadā pirmsskolas izglītības programmu apguva par 277 izglītojamajiem (8,38%) mazāk nekā 2020./2021. mācību gadā. Izglītojamo skaita samazināšanās ir vērojama lielākajā daļā privātajās pirmsskolas izglītības iestādēs vai pie bērnu uzraudzības pakalpojuma sniedzējiem.

2024./2025. mācību gadā Pašvaldība uzsāka īstenot ESF+ projektu “Atbalsts privātā pirmsskolas izglītības pakalpojuma iegādei”, kura ietvaros 296 bērniem vecumā no 3 - 6 gadiem tiek nodrošināts pirmsskolas izglītības pakalpojums privātajās izglītības iestādēs bez vecāku līdzfinansējuma.

2.4. attēls. Bērnu skaits pirmsskolas izglītības programmās Jelgavas valstspilsētā laika periodā no 2021./2022.m.g. līdz 2024./2025.m.g.

Avots: Jelgavas izglītības pārvalde

2024. gadā – 31 izglītojamais saskaņā ar VIIS pieejamo informāciju ir deklarēti Jelgavas valstspilsētā, bet neapmeklē izglītības iestādi. Salīdzinot ar 2021. gadu (72 izglītojamie), bērnu, kas neapmeklē izglītības iestādi, skaits pakāpeniski ir samazinājies. Iemesls šādai statistikai ir tas, ka bērns ir deklarēts Jelgavas valstspilsētā, taču faktiski nedzīvo un nav sasniedzams deklarētajā dzīvesvietā. Tāpat ir gadījumi, kad bērni kopā ar ģimeni izbraukuši uz ārzemēm, bet Pašvaldību par bērnu izglītošanos ārpus valsts nav informējuši. Tomēr daļā gadījumu konstatēta vecāku bezatbildība, nenodrošinot bērnam iespēju apgūt obligāto

izglītību. Ņemot vērā pastāvošo problemātiku, Pašvaldībai ir nepieciešams aktivizēt darbu ar vecākiem, lai visi obligāto izglītības vecumu sasniegušie bērni apmeklētu izglītības iestādi, nodrošinot visiem bērniem tiesības uz izglītību.

Neskatoties uz vietu pieejamību privātajās pirmsskolas izglītības iestādēs, Jelgavas valstspilsētas pirmsskolas vecuma bērnu reģistrā uz 2025. gada 1. martu reģistrēti 1149 bērni, no kuriem 780 bērni ir sasnieguši pirmsskolas izglītības vecumu un ģimene vēlas, lai bērns mācītos Pašvaldības pirmsskolas izglītības iestādē, neskatoties uz to, ka 448 no tiem saņem Pašvaldības atbalstu pirmsskolas izglītības programmas apguvei privātā izglītības iestādē.

Ilgtermiņā problēmu saistībā ar rindu uz vietu Pašvaldības pirmsskolas izglītības iestādē Pašvaldība risina, līdzfinansējot izglītības pakalpojumu privātā pirmsskolas izglītības iestādē, ja bērns, kura deklarētā dzīvesvieta ir Jelgavas valstspilsētā, reģistrēts pirmsskolas izglītības iestāžu rindas reģistrā, bet netiek nodrošināts ar vietu Pašvaldības pirmsskolas izglītības iestādē.

Jelgavas valstspilsētas teritorijā reģistrētajās 8 privātajās pirmsskolas izglītības iestādēs un 1 privātajā pamatskolā pirmsskolas programmā 2024./2025. mācību gada 2. semestrī mācās 721 bērns.

Pašvaldība līdzfinansē arī bērnu uzraudzības pakalpojuma sniedzējus: 25 bērnu uzraudzības pakalpojuma sniedzēji katru mēnesi nodrošina pakalpojumu vidēji 80 bērniem.

Tāpat problēmu saistībā ar rindu uz vietu Pašvaldības pirmsskolas izglītības iestādē Pašvaldība risina ar jaunu pirmsskolas izglītības iestāžu dibināšanu un esošo izglītības iestāžu infrastruktūras attīstību. 2023. gada 1. februārī darbu uzsāka jauna Pašvaldības pirmsskolas izglītības iestāde „Alnītis” ar 160 vietām, tika attīstīta pirmsskolas izglītības iestādes “Sprīdītis” infrastruktūra, palielinot uzņemamo bērnu skaitu iestādē.

Salīdzinot datus par 2023. gadu un 2024. gadu, bērnu skaits Pašvaldības pirmsskolas izglītības iestādēs ir samazinājies par 86 izglītojamajiem. Tomēr tas

neatrisina ģimeņu pieprasījumu pēc vietām Pašvaldības pirmsskolas izglītības iestādēs.

Pašvaldības pirmsskolas izglītības iestādēs bērniem ir pieejami logopēda, speciālā pedagoga un psihologa pakalpojumi. Sociālā pedagoga pakalpojumi ģimenēm ar pirmsskolas vecuma bērniem pieejami Izglītības pārvaldē.

Pašvaldība no 2020. gada īsteno programmu STOP 4 – 7 (agrīnās intervences programma bērniem ar uzvedības problēmām), kuras mērķis ir 3 gadu laikā mazināt bērnu problemātisko uzvedību, izglītojot vecākus un pedagogus pielietot pozitīvās audzināšanas principus. Programmas īstenošana veicina bērnu izaugsmi un sekmē risku, kas kavē veiksmīgu pašrealizāciju, novēršanu. Minētajā programmā intervences grupā atbalstu saņēmuši 11 bērni un viņu ģimenes. 7 pedagogi programmas laikā apgūtās metodes izmanto savā ikdienas darbā.

2024. gadā vispārējās pamatizglītības un vidējās izglītības programmas īstenoja 12 izglītības iestādes, no tām 1 privātā pamatskola.

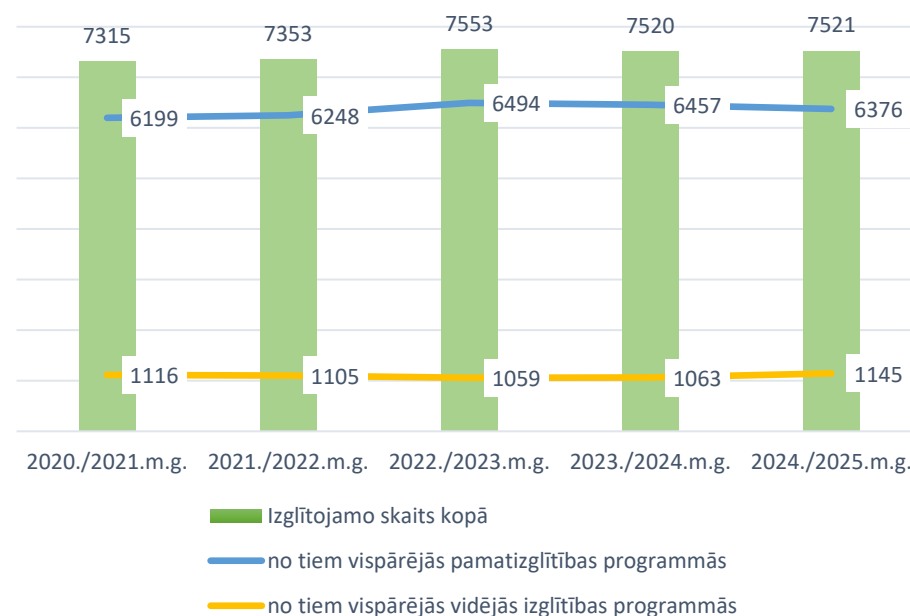
Pašvaldība nodrošina iespējas bērniem iegūt pamatizglītību šādās programmās:

- pamatizglītības pirmā posma (1. - 6. klase) programma;
- pamatizglītības otrā posma (7. - 9. klase) izglītības programma;
- pamatizglītības programma (1. - 9. klase);
- pamatizglītības mazākumtautību programma (1. - 9. klase);
- speciālās pamatizglītības programma izglītojamajiem ar mācīšanās traucējumiem (1. - 9. klase);
- speciālās pamatizglītības mazākumtautību programma izglītojamajiem ar mācīšanās traucējumiem (1. - 9. klase);
- speciālās pamatizglītības programma izglītojamajiem ar garīgās attīstības traucējumiem (1. - 9. klase);
- speciālās pamatizglītības mazākumtautību programma izglītojamajiem ar garīgās attīstības traucējumiem (1. - 9. klase).

Pašvaldība nodrošina iespējas apgūt vispārējās vidējās izglītības programmu (10. - 12. klase).

2023./2024. mācību gadā vispārējās izglītības iestādēs mācījās 7520 izglītojamie, 2024./2025. mācību gadā – 7521 izglītojamais. Izglītojamo skaitam, kuri apgūst pamatizglītību vai vidējo izglītību, nav būtisku svārstību - tas ir stabils.

Izglītības iestādes analizē datus par izglītojamajiem, kuri neattaisnoti kavējuši skolu vairāk kā 20 stundas semestrī: 2022. gadā vairāk kā 20 stundas semestrī kavēja 50 izglītojamie, 2023. gadā – 47 izglītojamie, bet 2024. gadā – 50 izglītojamie. Būtiskākie iemesli mācību stundu kavēšanai: izglītojamajiem trūkst motivācijas mācību darbam, atsevišķos gadījumos izglītojamais ilgstoši klaiņo, ir atkarību problēmas, sociāli pedagoģiskā ielaistība.

2.5. attēls. Izglītojamo skaits vispārējās izglītības programmās Jelgavas valstspilsētā laika periodā no 2020./2021.m.g. līdz 2024./2025.m.g.

Avots: Jelgavas izglītības pārvalde

Bērniem ar attīstības traucējumiem iespēju iegūt izglītību nodrošina JVPII "Jelgavas pamatskola "Valdeka"- attīstības centrs", kas īsteno šādas programmas:

- speciālās pirmsskolas izglītības programma izglītojamajiem ar jauktiem attīstības traucējumiem;
- speciālās pirmsskolas izglītības programma izglītojamajiem ar garīgās attīstības traucējumiem;
- speciālās pirmsskolas izglītības programma izglītojamajiem ar smagiem garīgās attīstības traucējumiem vai vairākiem smagiem attīstības traucējumiem;
- speciālās pamatizglītības programma izglītojamajiem ar garīgās attīstības traucējumiem (1. - 9. klase);
- speciālās pamatizglītības programma izglītojamajiem ar smagiem garīgās attīstības traucējumiem vai vairākiem smagiem attīstības traucējumiem (1. - 9. klase).

2023./2024. mācību gadā JVPII "Jelgavas pamatskola "Valdeka" – attīstības centrs" mācījās 160 izglītojamie. Izglītojamo skaits ir stabils ar tendenci palielināties. 2024./2025. mācību gadā šajā izglītības iestādē mācās 181 izglītojamais.

2023. gadā tika pārstrukturēts speciālās izglītības programmu piedāvājums JVPII "Jelgavas pamatskolā "Valdeka" – attīstības centrs", pārtraucot īstenot speciālās pamatizglītības programmas ar smagiem garīgās attīstības traucējumiem vai vairākiem smagiem attīstības traucējumiem, un speciālās izglītības programmu piedāvājums JVPII "Jelgavas Paula Bendrupa pamatskola", īstenojot tikai speciālās pamatizglītības programmas.

2024. gadā 8 pašvaldības pamatizglītības un vidējās izglītības iestādēs 531 izglītojamie apguva speciālās izglītības programmas.

Visās Pašvaldības izglītības iestādēs tiek sniegts atbalsts bērniem gan ar mācīšanās traucējumiem, gan ar uzvedības traucējumiem, ko nodrošina katras izglītības iestādes atbalsta personāls savas kompetences ietvaros. Palielinoties

izglītojamo skaitam, kuriem ieteikts apgūt speciālās izglītības programmas, nozarei jāpiesaista papildu atbalsta personāls.

Vides pieejamība šobrīd pilnībā ir nodrošināta 3 pirmsskolas izglītības iestādēs, bet pamatizglītības un vidusskolas izglītības posmā – 4 izglītības iestādēs, 1 interešu izglītības iestādē un 1 Pašvaldības dibinātā profesionālās izglītības iestādē. Pašvaldības uzdevums ir pakāpeniski nodrošināt vides pieejamību visās Pašvaldības izglītības iestādēs, lai visiem bērniem nodrošinātu vienādas tiesības un iespējas iegūt izglītību atbilstoši katra spējām.

Pašvaldības vispārējās izglītības iestādes iesaistās arī dažādu programmu īstenošanā: Eko skolu programma, veselību veicinošo skolu programma, jaunsargu apmācība.

No 2022./2023. mācību gada visās Pašvaldības vispārīzglītojošajās izglītības iestādēs ir ieviesta aptauju platforma "EMU: Skola", kas ir praktisks digitāls atbalsta rīks pedagogiem un bērnu vecākiem, kas ļauj sekot līdzi bērnu emocionālajām vajadzībām izglītības iestādēs. Datos balstītā informācija apliecina, ka, atbalstot bērnu emocionālās vajadzības, būtiski uzlabojas arī mācību sasniegumi. Nodrošinot savlaicīgu atbalstu, tiek būtiski veicināta izglītības iestāžu, pedagogu un vecāku izpratne par bērna emocionālajām vajadzībām un labbūtības ietekmi uz mācību rezultātiem, uzlabota atbalsta speciālistu savstarpējā sadarbība, sekmēta klases audzinātāja loma mācību procesā un pilnveidota atbalsta sistēma bērniem.

Pašvaldība pamatbudžeta ietvaros veic ieguldījumus izglītības nozares attīstībai. Ņemot vērā pilsētas attīstības tendences, bērnu un jauniešu intereses, tiek radīti risinājumi, kas varētu sekmēt karjeras izvēli kādā no STEAM nozarēm. Attīstot JVPII "Jelgavas Valsts ģimnāzija" un JVPII "Jelgavas Tehnoloģiju vidusskola" infrastruktūru, izveidota mācību vide dabaszinībās, vides zinātnē, informācijas tehnoloģijās un inženierzinībās. Īstenojot ERAF projekta 8.1.2. SAM "Uzlabot vispārējās izglītības iestāžu mācību vidi" ietvaros pilnībā rekonstruēta mācību vide minētajās izglītības iestādēs, atjaunojot mācību telpas, aprīkojot tās ar

ergonomiskām mēbelēm, iegādājoties mācību līdzekļus, informācijas un komunikācijas tehnoloģijas.

Tāpat 3 izglītības iestādēm pilnībā rekonstruēti sporta laukumi, kuri ārpus mācību laika ir brīvi pieejama ikvienam iedzīvotājam. 2023. gadā tika turpināts attīstīt pamatskolu sporta laukumus un 2024. gadā tika nodots ekspluatācijā pilnībā rekonstruēts JVPII "Jelgavas Centra pamatskola" sporta laukums. JVPII "Jelgavas 4. vidusskola" sporta nodarbības organizē, izmantojot Zemgales Olimpiskā centra infrastruktūru.

Pašvaldībā tiek īstenoti pasākumi izglītojamo karjeras attīstības atbalstam. 2024./2025. mācību gadā pēctecīgi izglītības iestādēs nodrošināts karjeras konsultantu atbalsts un ESF projekta "Karjeras atbalsts vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs" ilgtspējas nodrošināšana izglītības iestādēs, kā arī JVPII "Jelgavas Tehnoloģiju vidusskola" 2023./2024. mācību gadā darbu uzsāka Jauniešu uzņēmējdarbības un karjeras motivācijas centrs.

Lai mazinātu izglītojamo skaitu, kuri pārtrauc mācības, un sniegtu viņiem personalizētu atbalstu, Pašvaldības izglītības iestādēs no 2017./2018. mācību gada līdz 2022./2023. mācību gada decembrim tika īstenots ESF projekts "Atbalsts priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas samazināšanai" jeb PuMPuRS un no projekta pirmsākumiem 11 semestru laikā atbalsts tika sniegts 3148 izglītojamajiem.

Katru mācību gadu Pašvaldība izsaka atzinību 7. - 12. klašu izglītojamajiem par augstiem mācību sasniegumiem, pasniedzot Izglītības kvalitātes balvu. 2024. gadā izglītības kvalitātes balvu saņēma 579 izglītojamie.

Ar mērķi veicināt izglītības nozares attīstību Pašvaldībā, sekmējot izglītības kvalitāti un izglītības iestāžu konkurētspēju, Pašvaldībā ir izveidota Domes pastāvīgā komiteja - Izglītības, kultūras un sporta komiteja. Tās kompetencē ir izskatīt saņemtos Pašvaldības domes lēmumu projektus, lemt par to virzību izskatīšanai Domes sēdē, iepazīties ar izglītības procesu norisi Jelgavas valstspilsētā, to efektivitāti un sniegt priekšlikumus izglītības procesu pilnveidei.

Profesionālā izglītība

Pašvaldībā bērniem un jauniešiem iespēju iegūt profesionālo izglītību piedāvā šādas izglītības iestādes:

- profesionālās izglītības iestāde "Jelgavas tehnikums";
- profesionālā vidusskola „Jelgavas Mūzikas vidusskola”;
- Pašvaldības profesionālā vidusskola "Jelgavas Amatu vidusskola", kurā var apgūt 10 profesionālās kvalifikācijas: mazumtirdzniecības komercdarbinieks, tērpu izgatavošanas un stila speciālists, programmvadības metālapstrādes darbgaldu iestatītājs, konditors, pavārs, frizieris, montāžas darbu atslēdznieks, vizāžists, tērpu modelēšanas un konstruēšanas speciālists un virtuves darbinieks.

2024./2025. mācību gadā JVPII "Jelgavas tehnikums" profesionālo izglītību apgūst 902 audzēkņi, Jelgavas Mūzikas vidusskolā - 63 un JVPII "Jelgavas Amatu vidusskola" – 489 audzēkņi.

Profesionālās ievirzes un interešu izglītība

Profesionālās ievirzes izglītības iestādes darbības mērķis ir organizēt un īstenot izglītības procesu, kas nodrošinātu profesionālās ievirzes izglītību mākslas un sporta programmās, kā arī interešu izglītības programmās noteikto mērķu sasniegšanu.

Profesionālās ievirzes un interešu izglītības programmas īsteno:

- JVPII "Jelgavas Mākslas skola";
- JVPII "Jelgavas Ledus sporta skola";
- JVPII "Jelgavas Bērnu jaunatnes sporta skola";
- JVPII "Jelgavas Specializētā peldēšanas skola".

2024./2025. mācību gadā profesionālās ievirzes un interešu izglītības programmas JVPII "Jelgavas Mākslas skola" apgūst 385, JVPII "Jelgavas Bērnu jaunatnes sporta skola" - 788, JVPII "Jelgavas Specializētā peldēšanas skola" – 732 un JVPII "Jelgavas Ledus sporta skola" – 416 bērni un jaunieši. No tiem

profesionālās ievirzes izglītības programmas apgūst 1598 izglītojamie: mākslas programmas – 326, sporta programmas – 1182, mūzikas izglītības programmas – 54, laikmetīgās dejas izglītības programmu – 36 izglītojamie. Izglītojamo skaits laika periodā no 2020. gada raksturojams kā stabils ar nelielu augšupejošu tendenci (2,13 %). Būtiskas izmaiņas nav notikušas arī izglītības programmu piedāvājumā.

Mākslas programmas īsteno JVP II “Jelgavas Mākslas skola”, sporta programmas – JVP II “Jelgavas Ledus sporta skola”, JVP II “Jelgavas Bērnu jaunatnes sporta skola” un JVP II “Jelgavas Specializētā peldēšanas skola”, mūzikas programmas īsteno Jelgavas Mūzikas vidusskola (valsts dibināta) un privātā mūzikas skola “BJMK Rokskola”.

JVP II “Jelgavas Mākslas skola” nodrošina sistematizētu zināšanu un prasmju apguvi mākslā pamatizglītības pakāpē, dodot izglītojamajiem iespēju iegūt profesionālās kompetences tālākai turpināšanai augstākā pakāpē atbilstoši iegūstamajai kvalifikācijai vai izglītības turpināšanai mūža garumā.

Interesešu izglītības programmas īsteno:

- JVP II “Jaunrades nams „Junda””;
- 1 privātā sporta skola;
- 2 mūzikas skolas, t.sk. viena privātā mūzikas skola;
- 2 biedrības;
- 10 vispārizglītojošās izglītības iestādes;
- 1 profesionālās izglītības iestāde.

Bērni un jaunieši var apgūt 234 interesešu izglītības programmas. 2023. gadā interesešu izglītības programmas apguva 6771 izglītojamais. 2024. gadā interesešu izglītības programmas apguva 8213 izglītojamie, kas ir par 21,30 % (+1442 izglītojamie) vairāk nekā 2023./2024. mācību gadā.

2024. gada oktobrī JVP II “Jaunrades nams „Junda”” interesešu izglītības programmas apguva 1675 bērni un jaunieši vecumā no 3 - 25 gadiem. Ilgtermiņā

saglabājas augsts ģimeņu pieprasījums pēc iespējas bērnam apgūt interesešu izglītības programmas.

Interesešu izglītība pirmsskolas vecuma bērniem Pašvaldības pirmsskolas izglītības iestādēs pieejama par vecāku finansējumu. Bērni var apgūt angļu valodu, tautas dejas, sporta aktivitātes, futbola spēles pamatus un citas interesešu izglītības programmas.

2.3. Brīvā laika pavadīšanas iespējas

Lai sekmētu bērnu fizisko attīstību un radošo darbību, veicinātu bērnu pilnveidošanos, novērstu bērnu antisociālu uzvedību un sasniegtu citus bērnu tiesību aizsardzības jomas normatīvajos aktos noteiktos mērķus, Pašvaldība gādā par bērnu brīvā laika pavadīšanas iespējām, veido labvēlīgu kultūrvidi, popularizē veselīgu dzīvesveidu, kā arī organizē bērnu atpūtu un sniedz citus nepieciešamos pakalpojumus.

Vasaras nometnes un vasaras nodarbinātība

Papildus iepriekš norādītajam par Pašvaldībā īstenotajām interešu izglītības programmām gan Pašvaldības, gan citās izglītības iestādēs, JVPII "Jaunrades nams „Junda”" savas darbības ietvaros mācību gada brīvlaikos organizē bērniem nometnes. Vasaras periodā JVPII "Jaunrades nams „Junda”" nometnē „Lediņi” katru dienu atpūšas vismaz 80 bērni. Tomēr secināms, ka vietu skaits nometnē ir nepietiekams un ilgtermiņā Pašvaldībai jārod plašākas iespējas nodrošināt ģimenēm ar bērniem nepieciešamo atbalstu vasaras periodā.

Vasaras periodā Pašvaldība īsteno vasaras nodarbinātības programmu: Izglītības pārvalde – 6. – 8. klases izglītojamajiem, bet Kompetenču centrs – 9. – 11. klases izglītojamajiem. Vasaras nodarbinātībā 2024. gadā Izglītības pārvalde iesaistīja 268 izglītojamos, savukārt ZRKAC pēdējo četru gadu laikā vasaras nodarbinātībā ik gadu iesaistījusi 106 – 115 izglītojamos.

Fiziskās aktivitātes

Pašvaldībā ir pieejamas sporta bāzes un āra brīvpieejas sporta objekti. Fizisko aktivitāšu īstenošanai ir pieejams stadions (brīvpieejas laukums) pie Jelgavas sporta halles, āra treniņu laukumi, pludmales volejbola laukumi, basketbola laukumi un 18 rotaļu laukumi. Tāpat pieejami pludmales volejbola laukumi (brīvpieejas laukumi) Pasta salā. Arī izglītības iestāžu, izņemot pirmsskolas izglītības iestāžu, sporta laukumi ārpus mācību laika ir brīvi pieejami ikvienam iedzīvotājam.

Pašvaldībā darbojas divi nozīmīgi sporta kompleksi: moderns un daudzfunkcionāls sporta komplekss "Zemgales Olimpiskais centrs" un atpūtas un sporta komplekss "Zemgale", kurā pieejams bouldings, tenisa korti, skeitparks, basketbola laukums, pludmales volejbola laukumi, minifutbola laukums, ledus halle, publiskā slidošana un kērlings. Tāpat ir pieejama Sporta centra pārraudzībā esošā Jelgavas sporta halle dažādu sporta pasākumu un sacensību organizēšanai.

Pilssalā uzcelta un 2024. gada vasarā ekspluatācijā nodota Latvijā modernākā ūdenstūrisma un sporta bāze.

Šobrīd Jelgavā darbojas 56 sporta organizācijas, kas apvieno dažāda vecuma, dzimuma un tautību iedzīvotāju grupas. Veicinot veselīgu dzīves veidu, racionālu brīvā laika izmantošanu, iedzīvotājiem ir iespēja nodarboties ar sev piemērotām fiziskām aktivitātēm dažādos sporta veidos.

Pašvaldības iestāžu rīkotie pasākumi

Pašvaldības iestādes organizē dažāda veida pasākumus un aktivitātes pilsētas iedzīvotājiem un viesiem, tostarp, bērniem un ģimenēm, kas dod iespējas bērniem daudzpusīgi, lietderīgi un saturīgi pavadīt brīvo laiku, veicina bērnu fizisko, emocionālo un intelektuālo pilnveidošanos dažādās jomās.

Muzeja funkcijas Pašvaldībā īsteno JVPI "Ģ. Eliasa Jelgavas vēstures un mākslas muzejs" (atsevišķi darbojas tās filiāle – Ādolfa Alunāna memoriālais muzejs), kas atpūtai ar ģimeni un bērniem piedāvā izglītojošas programmas, ar kuru palīdzību muzejs interesantā, bērniem un jauniešiem saistošā veidā iepazīstina ar muzeju, tā darbu, ekspozīcijām, kā arī ekskursijas, interaktīvās ekspozīcijas un konkursus skolēniem. Tāpat muzejs ar izglītojošām programmām dodas arī izbraukumos uz izglītības iestādēm. Izglītojošajās programmās bērniem un jauniešiem muzejā un tā izbraukumos 2024. gadā piedalījās 1803 dalībnieki.

Bērniem un jauniešiem ir pieejami Pašvaldības bibliotekārie pakalpojumi, ko sniedz **JVPI "Jelgavas pilsētas bibliotēka"** un tās trīs filiāles, no kurām viena specializējas tieši bērnu un jauniešu apkalpošanā – bērnu un jauniešu bibliotēka "Zinītis", kā arī izglītības iestāžu bibliotēkas un Kompetenču centra Metodiskā bibliotēka.

Pašvaldības bibliotēkas sadarbojas ar pirmsskolas izglītības iestādēm un citām izglītības iestādēm, organizējot pasākumus, ekskursijas uz bibliotēkām, kā arī izsniedzot grāmatu kopas pirmsskolas izglītības iestādēm. Pašvaldībā tiek organizēti dažādi pasākumi lasītprasmes veicināšanai, sveicot čaklākos lasītājus, rīkojot Dzejas dienas, tikšanās ar bērnu grāmatu ilustratoriem, rakstniekiem, dzejniekiem, Ziemeļvalstu literatūras nedēļas aktivitātes, izglītības iestādēm piedaloties Latvijas Nacionālās Skaļās lasīšanas sacensībās. Katru gadu tiek organizēts lasīšanas veicināšanas projekts "Grāmatu starts" un "Mazo pūcēnu skoliņa". Pirmsskolas izglītības iestādēm tiek rīkotas tematiskās ekskursijas, kuras sagatavo un vada bibliotekāri. Jelgavas Pilsētas bibliotēkā un tās filiālbibliotēkās 2024. gadā tika piedāvāts pakalpojums skolēniem no 10 gadu vecuma bibliotēku speciālistu vadībā apgūt ceļu satiksmes noteikumus un bibliotēkās kārtot Ceļu satiksmes drošības direkcijas eksāmenu velotiesību iegūšanai. Bērnu un jauniešu bibliotēka "Zinītis" sākusi iestudēt mazizrādes bērniem. Ik gadu tiek organizētas Ģimeņu dienas, lai jelgavnieki un pilsētas viesi iepazītu bibliotēkas kā satikšanās vietas, atraktīvas un izzinošas kultūrvietas. 2022. gadā par aktīviem Pašvaldības bibliotēku apmeklētājiem kļuva 33 ukraiņu bērni, kuriem tika komplektēts arī grāmatu krājums ukraiņu valodā. Skolēnu brīvlaikos bibliotēkās tiek organizēti dažādi pasākumi, piemēram, izlaušanās spēles, prāta, izveicības un atjautības spēles, literāri radošās nodarbības u.c. 2024. gadā Pašvaldības bibliotēkas apmeklējuši 33 579 bērni un jaunieši vecumā līdz 18 gadiem, bērnu un jauniešu vecumā līdz 18 gadiem bibliotekārais aptvērums ir 51 %, lasītāju skaitu veido 6399 bērni un jaunieši vecumā līdz 18 gadiem.

JVPI "Kultūra" 2023. gadā 9 nedēļas nogalēs realizējusi rotaļu programmas bērniem. Pašvaldības Kultūras namā bērniem tiek organizēti gan maksas, gan bezmaksas pasākumi, izrādes, koncerti, piemēram, 2023. gadā organizējot

11 bezmaksas izrādes bērniem. 2024. gadā bērniem un jauniešiem kopumā tika organizēts 51 pasākums Kultūras namā, Uzvaras parkā, no tiem 23 pasākumi bija bezmaksas.

Bērniem un jauniešiem ir iespējams piedalīties JVPI "Kultūra" 7 amatiermākslas kolektīvos: bērnu un jauniešu deju kolektīvs "Ieviņa"; bērnu un jauniešu deju kolektīvs "Vēja zirdziņš"; mūsdienų deju studija "Intriga"; bērnu vokālais ansamblis "Rotiņa"; vokāli instrumentālais ansamblis "Zelta stīdziņas"; Jelgavas Popkoris; folkloras kopa "Dimzēns".

Sabiedriskā centra telpās darbojas Latvijā vienīgais rotaļlietu centrs – bibliotēka, kas pieejama klientiem 3 reizes nedēļā un atvērta ikvienam interesentam, bet īpašu uzmanību tās darbībā liekot uz romu kopienų, lai sekmētu viņu integrāciju sabiedrībā. Jauniešiem ir iespējams lietderīgi pavadīt laiku jauniešu centros "Špaktele", "Pakāpiens" un "Pietura".

2024. gada laikā Sabiedriskais centrs kopumā organizēja 14 pilsētas mēroga pasākumus, kas saistīti ar darbu ar jauniešiem, piemēram, "JanvĀRA burziņš", Jelgavas jauniešu festivāls, sporta pasākumi, u.c. Šajos pasākumos kopumā piedalījās 1027 dalībnieki.

Kompetenču centrs katru gadu organizē dažādus pasākumus ģimenēm, piemēram, Tehnikas un Inovāciju festivāls "Mehatrons", Zinātnieku nakts, Interaktīvas ekskursijas Metālapstrādes mācību parkā, kā arī izglītojošus pasākumus vecākiem par bērnu audzināšanas jautājumiem, piemēram, "Gudro vecāku skola", "Topošo vecāku skola", "Ceļvedis audzinot pusaudzi" u.c.

Aktivitātes dabā

Jelgava ir viena no zaļākajām pilsētām Latvijā. Jelgavas valstspilsētas teritorijā ir **14 parki un skvēri**, kas paplašina pilsētas iespējas aktīvai atpūtai un veselības veicināšanai.

Pašā Jelgavas centrā, kuru ieskauj divas upes Lielupe un Driksa, ir izvietota labiekārtota daudzfunkcionāla atpūtas, kultūras un sabiedrisko aktivitāšu vieta -

Pasta sala. Salas tālākajā galā ierīkots izzinošs vides laukums bērniem, kas sadalīts vairākās tematiskajās zonās: lauku sēta, mežs, purvs, pļava un lauks, kā arī skatu platforma trijos līmeņos. Rotaļu laukumu papildina no koka izgatavoti lauku sētas iemītnieki - gotiņa, vistas un pīles. Laukumā atrodas kāpelēšanai un citām sportiskām aktivitātēm piemēroti koku stumbri. Šeit pat salas apmeklētāji var apskatīt koka skulptūras, kas tapušas Jelgavā 2020. gada Koka skulptūru simpozija laikā. Pasta sala ir arī pilsētas tradicionālo pasākumu norises vieta - Smilšu skulptūru festivāls, Ledus skulptūru festivāls, kā arī dažādi koncerti. Ziemas mēnešos Pasta salā ir pieejama publiskā slidotava, kas vasaras mēnešos pārtop par skrituļslidošanas laukumu.

Cauri Jelgavai plūst Zemgales lielākā upe – rāmā un mierīgā Lielupe. Tās krastā 2010. gada rudenī izveidota jauna atpūtas un pastaigu vieta - **Lielupes promenāde**. Uz 5 metrus augstā Lielupes labā krasta aizsargdambja izveidota apmēram kilometru gara promenāde gājējiem un riteņbraucējiem ar noejas kāpnītēm līdz upei un labiekārtotām atpūtas vietām. No promenādes paveras neierasts skats uz Jelgavas panorāmu.

Tāpat Jelgavā ir divas **oficiālās peldvietas**: Lielupes labā krasta peldvieta un Pasta salas peldvieta. Abās peldvietās pludmales ir ar smilšu segumu, kur izvietoti soli un ģērbtuves, kas tiek atstātas arī visā ziemas periodā, vasaras sezonas laikā tiek nodrošinātas arī labierīcības, kā arī pludmales zonā ir uzstādītas arī rotaļu un vingrošanas iekārtas. Ūdens zonā ir uzstādītas bojas un bonas, atdalot peldēšanas zonu no kuģošanas satiksmes pa Lielupi. Lielupes labā krasta peldvietā ar bonām nodalīta arī bērnu peldvieta.

Uz salas aiz Jelgavas pils (Pilssala) – applūstošajās **Lielupes palienes pļavās** ganās vairāk nekā 80 **savvaļas zirgi**. Teritorija ir piemērota mierīgām pastaigām un dabas bagātību iepazīšanai, ņemot palīgā botānisko ceļvedi vai arī dodoties pļavās vides gida pavadībā, kurš zina visu par zirgiem, augiem un citām dabas vērtībām. No 2018. gada jelgavniekiem un pilsētas viesiem pieejams **koka skatu tornis** Pilssalā ar labiekārtotu piknika vietu, kur iespējams vērot līdzās esošos savvaļas zirgus, upes un pilsētas panorāmu.

Kopš 2020. gada Jelgavā ir izveidotas apmēram 1,6 km garas **koka pastaigu laipas Svētes upes palienes pļavās**, kurās iespējams nodoties mierīgām pastaigām un vērot dabu.

Apskates objekti

Pašvaldībā ir pieejami dažādi apskates objekti, dodot iespēju ikvienam, tajā skaitā ģimenēm ar bērniem bagātināt kultūras pieredzi, lietderīgi un interesanti pavadīt kopīgo laiku:

- Jelgavas Sv. Trīsvienības baznīcas tornis, kas ir viens no apmeklētākajiem tūrisma objektiem Jelgavā un tajā ir izvietotas dažādas ekspozīcijas;
- Jelgavas pils, kas ir lielākais arhitektūras piemineklis Baltijas valstīs, tajā atrodas pils muzejs un Kurzemes hercogu kapenes;
- Valdekas pils, kura ir studiju un darba vieta Latvijas Biozinātņu un tehnoloģiju universitātes studentiem un mācībspēkiem, un publiskai apskatei ir pieejama teritorija apkārt pilij;
- Ģ.Eliasa Jelgavas Vēstures un mākslas muzejs piedāvā interaktīvas izstādes, izglītojošas programmas un ekskursijas dažādām vecuma grupām;
- Ādolfa Alunāna memoriālais muzejs piedāvā izglītojošas programmas un ekskursijas;
- Latvijas dzelzceļa vēstures muzeja Jelgavas ekspozīcija;
- Vecpilsētas ielas kvartāls, kas ir vecākā pilsētas apbūves daļa ar koka ēkām, kas netika iznīcinātas II Pasaules kara laikā. Šī ir īstā vieta senās pilsētas gaisotnes baudīšanai un pastaigām;
- Jelgavas Vecpilsētas māja – valsts nozīmes arhitektūras piemineklis, kas ir viena no senākajām un vērtīgākajām koka dzīvojamām mājām Jelgavā, piedāvā dažādas ekspozīcijas un ekskursijas;
- Dzīvesziņu un arodu sēta, kurā ir iespēja vērot dažāda veida audēju amata paraugdemonstrējumus, tā ir pieejama individuālam apmeklējumam, bet iepriekš piesakoties, tiek piedāvātas ekskursijas speciālista pavadībā;

- ◆ Mītavas tilts pāri Driksas upei, kas savieno pilsētas centrālo daļu ar atjaunoto teritoriju Pasta salā, kurā ir izvietota brīvdabas koncertzāle “Mītava”, rotaļu laukumi un āra trenažieri.

2.4. Sociālā aizsardzība un pašvaldības atbalsts ģimenēm ar bērniem

Atbilstoši Bērnu tiesību aizsardzības likuma 26. panta pirmajai daļai ģimene ir dabiska bērna attīstības un augšanas vide, un katram bērnam ir neatņemamas tiesības uzaugt ģimenē. Valsts un pašvaldība atbalsta ģimeni, it īpaši daudz bērnu ģimeni un ģimeni, kuras aprūpē ir bērns ar invaliditāti un sniedz tai palīdzību.

Pašvaldības kompetenci sociālo pakalpojumu, sociālās palīdzības, veselīga dzīvesveida veicināšanas jomā īsteno Sociālā pārvalde.

Iedzīvotāji, kuri, pārvarot dzīves grūtības, saviem spēkiem nespēj risināt sociālās problēmas, var saņemt sociālos pakalpojumus, kā arī sociālās palīdzības pabalstus un pašvaldības brīvprātīgās iniciatīvas pabalstus.

Sociālās pārvaldes sociālais darbinieks, veidojot sadarbību, veic sociālās situācijas izvērtēšanu ģimenē, nepieciešamības gadījumā izstrādā atbalsta/sociālās rehabilitācijas plānu, piesaista resursus, tajā skaitā sociālos un citus pakalpojumus par valsts un pašvaldības budžeta līdzekļiem.

2024. gadā sociālais darbs tika veikts kopumā ar 631 ģimeni, kuru aprūpē ir 798 bērni. No tām:

- 302 ģimenes ar bērniem jeb 47,81% līdz tam nebija nonākušas Sociālās pārvaldes redzeslokā;
- 110 ģimenēm ar bērniem jeb 17,4% nav bijis novērots akūts apdraudējums vai izteikti apdraudējuma riski bērna drošībai, veselībai un dzīvībai, tomēr ģimenei tika identificētas multiplas vajadzības, ārējo un iekšējo resursu trūkums, kā rezultātā identificēti riski bērna attīstībai;
- 159 ģimenes ar bērniem jeb 25,2% identificētas kā ģimenes, kurās ir bērna attīstībai nelabvēlīgi apstākļi un ir novēroti apdraudējuma riski bērnam un/vai vecākiem;
- 60 ģimenēm ar bērniem jeb 9,5 % konstatēts akūts apdraudējums bērna drošībai, veselībai un dzīvībai.

Salīdzinot 2023. gada un 2024. gada datus, var secināt, ka ir samazinājies ģimeņu ar bērniem skaits, kurām ir bijis nepieciešams sociālā darba pakalpojums (par 24 ģimenēm).

Sociālie pakalpojumi

Savlaicīgi saņemot ģimenes vajadzībām atbilstošus sociālos pakalpojumus, ģimenes spēj uzlabot sociālo funkcionēšanu. Viens no instrumentiem, lai institūcijas un speciālisti nodrošinātu kvalitatīvu atbalstu ģimenēm ar bērniem, ir personas/ģimenes vajadzībām atbilstoši sociālie pakalpojumi.

Pašvaldībā ir pieejami šādi Pašvaldības finansētie sociālie un citi pakalpojumi bērniem un viņu ģimenēm:

- ◆ Sociālā darba pakalpojums;
- ◆ Ģimenes asistenta pakalpojums;
- ◆ Izglītojošās un atbalsta grupas pakalpojums;
- ◆ Krīzes centra pakalpojums;
- ◆ Psihologa pakalpojums;
- ◆ Bērnu ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas pakalpojums;
- ◆ Dienas aprūpes centra pakalpojums;
- ◆ Sociālās rehabilitācijas pakalpojumi bērniem ar invaliditāti un funkcionāliem traucējumiem:
 - Mūzikas terapijas pakalpojums;
 - Montesori pakalpojums;
 - Lietišķās uzvedības analīzes (ABA) terapijas pakalpojums;
 - Kanisterapijas pakalpojums;
 - Silto smilšu nodarbību pakalpojums;
 - Hidroterapijas pakalpojums;
 - Reitterapijas pakalpojums;
- ◆ Atelpas brīža pakalpojums;
- ◆ Aprūpes pakalpojums bērnam ar invaliditāti un personai līdz 24 gadu vecumam ar invaliditāti;
- ◆ Specializētā autotransporta pakalpojums;
- ◆ Sensorās un motorās attīstības nodarbību pakalpojums;
- ◆ Terapeitiskās spēles pakalpojums;
- ◆ Sociālās rehabilitācijas pakalpojumi atkarīgai (līdzatkarīgai) personai;

- Pakalpojums bērna aprūpei pēc vecāku lūguma;
- Tehnisko palīgīdzekļu nodošana patapinājumā;
- Īslaicīgs krīzes istabas pakalpojums;
- Uzvedības sociālās korekcijas programma;
- Atbalsta ģimenes (personas) pakalpojums;
- Vasaras nometnes pakalpojums.

Tāpat Pašvaldībā ir iespējams saņemt šādus par valsts budžeta līdzekļiem sniegtos sociālos pakalpojumus:

- Asistenta pakalpojums pašvaldībā personai ar invaliditāti;
- Pavadoņa pakalpojums nepilngadīgai personai ar invaliditāti;
- Bērnam, kurš cietis no prettiesiskām darbībām, sociālā rehabilitācija dzīvesvietā;
- Bērnam, kurš cietis no prettiesiskām darbībām, sociālās rehabilitācijas kurss sociālās rehabilitācijas institūcijā;
- Psihologa pakalpojums personai līdz 18 gadiem, kurai invaliditāte noteikta pirmreizēji un kura dzīvo ģimenē, kā arī tās likumiskajam pārstāvim.

Uz 2024. gada 31. decembri Sociālās pārvaldes Ģimenes atbalsta nodaļā bija sociālo darbinieku darbam ar ģimeni un bērniem vakances. 2024. gadā vidēji katram no sociālajiem darbiniekiem darbam ar ģimeni un bērniem bija 50 klientu lietas. Sociālās aizsardzības un darba tirgus politikas pamatnostādņēs 2021. - 2027. gadam ir noteikts, ka aktīvo lietu skaitam uz vienu sociālo darbinieku 2024. gadā jābūt 20 - 30 lietām, līdz 2027. gadam, samazinoties līdz 15 - 20 lietām. Tādējādi Pašvaldības sociālajiem darbiniekiem darba intensitāte ir aptuveni divas reizes lielāka nekā politikas pamatnostādņēs noteiktais aktīvo lietu skaits uz vienu sociālo darbinieku un ir nepieciešams stiprināt un izglītēt esošos un piesaistīt jaunus sociālos darbiniekus darbam ar ģimeni un bērniem.

2024. gadā pieejamā finansējuma ietvaros **Ģimenes asistenta pakalpojumu** saņēma tikai 16 ģimenes, bet pakalpojums būtu nepieciešams vismaz 60 ģimenēm ar bērniem.

Izglītojošās un atbalsta grupas pakalpojuma ietvaros 2024. gadā Sociālās pārvaldes Sociālo pakalpojumu centrā bērniem tika novadīti 13 grupu nodarbību

cikli, kas ir par 3 nodarbību cikliem vairāk nekā 2023. gadā. 2024. gadā izglītojošās un atbalsta grupas pakalpojums pieprasīts 124 personām, nodarbības uzsāka 152 klienti, bet pabeidza 124 jeb 81,6 % no kopēja klientu skaita. Izglītojošo programmu grupu nodarbību ciklus pabeigušo personu skaits ar katru gadu palielinās. 2024. gadā novadītas šādas programmas (kopā 13 cikli): “Ceļvedis audzinot pusaudzi”, “Vecāku loma bērnu audzināšanā”, “Bērna emocionālā audzināšana”, “Sargeņģelis”, “Iekšējo resursu aktivizēšana”, “Sociālo prasmju attīstīšana”, aktivitāšu grupa vecākiem ar bērniem “Prieks kopā būt”, kā arī novadītas 18 individuālās nodarbības Krīzes centra un ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu institūcijā saņēmušajiem klientiem. 2024. gada decembrī uzsākts valsts finansētais atbalsta grupu nodarbību cikls pilngadību sasniegušajiem bāreņiem un bez vecāku gādības palikušajiem bērniem.

Krīzes centra pakalpojums tiek sniegts Krīzes centrā, Zirgu ielā 47A, Jelgavā un šobrīd šajā institūcijā var uzturēties 20 personas. 2024. gadā pakalpojumu saņēma 72 klienti, tajā skaitā 13 mātes ar 25 bērniem un 34 bērni. 2024. gadā Krīzes centrā ģimenēm ar bērniem tika turpinātas individuālās nodarbības, kas uzlabo savstarpējās attiecības ģimenē un stiprina vecāka prasmi bērna aprūpes veikšanā.

2024. gadā **psihologa pakalpojums** mērķa grupai “ģimenes ar bērniem” ir nodrošināts 79 personām, kuras ir nonākušas krīzes situācijā vai psihologa pakalpojums bija piešķirts sociālās rehabilitācijas plāna ietvaros. 2024. gadā veiktas 25 psiholoģiskās izpētes ģimenei ar bērnu pēc bāriņtiesas pieprasījuma, ja ir bijušas aizdomas par vardarbību. Uz 2024. gada 1. septembri Sociālajā pārvaldē bija 2 psihologu vakances, kuras ilgstoši nav iespējams aizpildīt, kā rezultātā veidojas rinda un pirmā konsultācija ir jāgaida vismaz 20 darba dienas, kā arī no 2024. gada 1. jūlija Sociālajā pārvaldē vairs nav sertificēta psihologa ar tiesībām veikt psiholoģisko izpēti un sniegt atzinumu par psiholoģiskās izpētes rezultātiem saistībā ar aizdomām par vardarbību.

Viens no Sociālās pārvaldes sociālo darbinieku uzdevumiem ir izvērtēt ģimenes ar bērniem vajadzības un nepieciešamībās gadījumā organizēt **sociālās rehabilitācijas pakalpojumu vardarbībā cietušajai** pilngadīgai personai un bērnam, kurš cietis no prettiesiskām darbībām. Ik gadu Sociālajā pārvaldē ir

pietiekoši liels pieprasījums pēc sociālās rehabilitācijas pakalpojuma saistībā ar vardarbību ģimenē un ārpus tās. Sabiedrība kopumā ir informēta par pasākumiem pret vardarbību, ir izstrādāti atbilstoši algoritmi starpinstitucionālajai sadarbībai. Sociālās rehabilitācijas pakalpojumu no prettiesiskām darbībām cietušajiem bērniem 2024. gadā saņēma 37 bērni, kas ir par 31,5 % mazāk, salīdzinot ar pakalpojuma saņēmēju skaitu 2023. gadā (54 bērni). Minēto pakalpojumu par valsts budžeta līdzekļiem dzīvesvietā nodrošina ārpakalpojumu sniedzēji - psihologi, bet pakalpojumu institūcijā Pašvaldības iedzīvotāji pamatā saņem Dobeles novada Sociālā dienesta institūcijā.

Pašvaldībā ar katru gadu pieaug **bērnu ar invaliditāti** skaits: 2021. gadā – 261 bērns, 2022. gadā - 273 bērni un 2023. gadā – 285 bērni, attiecīgi pieaug bērnu ar invaliditāti īpatsvars pret kopējo bērnu skaitu Pašvaldībā: 2021. gadā - 1,66 %, 2022. gadā – 1,75% un 2023. gadā – 1,81 %. Pēc VDEĀVK datiem bērnu ar invaliditāti no 5 - 17 gadu vecumam, kuriem VDEĀVK ir sniegusi atzinumu par īpašas kopšanas nepieciešamību, skaits 2021. gadā ir 68 bērni, 2022. gadā – 94 bērni un 2023. gadā – 84 bērni.

2.1. tabula. Bērniem ar invaliditāti nodrošinātie sociālās aprūpes, sociālās rehabilitācijas pakalpojumi un citi pakalpojumi laika periodā no 2022. – 2024. gadam (Avots: Jelgavas Sociālo lietu pārvalde)

Pakalpojums	Pakalpojumu saņēmēju bērnu skaits		
	2022	2023	2024
Asistenta pakalpojums	76	86	105
Pavadoņa pakalpojums	2	4	4
Aprūpes mājas pakalpojums	39	58 (no ES līdzekļiem) + 40 (no Pašvaldības līdzekļiem)	49
Atelpas brīža pakalpojums	26	14	10

Pakalpojums	Pakalpojumu saņēmēju bērnu skaits		
	2022	2023	2024
Dienas aprūpes centra pakalpojums bērniem no 16 - 18 gadiem	1	Netika pieprasīts	2
Specializētā autotransporta pakalpojums	2	2	2
Mūzikas terapijas pakalpojums	5	8	9
Montesori pakalpojums	12	8	17
Lietišķās uzvedības analīzes (ABA) terapijas pakalpojums	9	9	32
Kanisterapijas pakalpojums	5	2	4
Silto smilšu nodarbību pakalpojums	1	0	7
Hidroterapijas pakalpojums	6	5	10
Reitterapijas pakalpojums	11	1	4
Kopā:	195	237	255

Bērnam ar invaliditāti Pašvaldība nodrošina vienu sociālās rehabilitācijas pakalpojuma veidu un kursu kalendārajā gadā. Sociālās rehabilitācijas pakalpojumus sniedz ārpakalpojumu sniedzēji saskaņā ar cenu aptaujas rezultātiem un noslēgtajiem pakalpojumu līgumiem. Speciālistu trūkuma dēļ vecākiem, kuri audzina bērnus ar invaliditāti, šobrīd nav pieejams **atbalsta grupas pakalpojums**. **Atelpas brīža pakalpojums** kopš 2024. gada ir pieejams Sociālās pārvaldes struktūrvienībā “Atelpas brīdis”, Zirgu ielā 47A, Jelgavā. **Dienas aprūpes**

centra pakalpojums bērniem no 16 - 18 gadiem nodrošināts Dienas aprūpes centrā "Integra" un "Harmonija".

Sociālās rehabilitācijas pakalpojums atkarīgai nepilngadīgai personai sociālā darbinieka konsultācijas veidā pēdējos trīs gados ik gadu tiek sniegts 5 – 6 bērniem (2024. gadā – 6 bērniem).

Īslaicīgs krīzes istabas pakalpojums 2022. gadā tika nodrošināts 1 ģimenei ar bērniem, 2023. gadā – 2 jauniešiem pēc ārpusģimenes aprūpes izbeigšanās un 2024. gadā – 2 jauniešiem pēc ārpusģimenes aprūpes izbeigšanās.

No 2022. – 2024. gadam 1 ģimenei, kurai vienās dzemdībās piedzima 3 bērni, tika nodrošināts **atbalsta ģimenes (personas) pakalpojums**.

Sensorās un mototrās attīstības nodarbību pakalpojuma saņēmēju skaits 2024. gadā (23 bērni) ir palielinājies trīs reizes, salīdzinot ar saņēmēju skaitu gan 2022. gadā, gan 2023. gadā.

Vasaras nometnes pakalpojumu ik gadu saņem 10 bērni no mājsaimniecībām ar trūcīgas un maznodrošinātas mājsaimniecības statusu, kā arī no aizbildņa un audžuģimenes.

Lai arī Pašvaldībā pieejamais sociālo pakalpojumu apjoms ir ievērojams, veicot sociālo darbu, secināts, ka būtu nepieciešams paplašināt pieejamību sociālajiem pakalpojumiem, palielinot to apjomu un, ņemot vērā ģimenes individuālās vajadzības un sociālās situācijas sarežģītības pakāpi, paplašināt pašvaldības sociālo pakalpojumu grozu un ieviest jaunus sociālos pakalpojumus.

Pašvaldība sadarbojas ar SIA "Bērnu klīniskās universitātes slimnīca" projekta speciālistiem papildu veselības aprūpes un sociālo pakalpojumu piesaistē, īpaši bērniem ar autiskā spektra traucējumiem.

Sociālās palīdzības pabalsti un pašvaldības brīvprātīgās iniciatīvas pabalsti

Pašvaldība nodrošina ne tikai sociālos pakalpojumus, bet arī piešķir sociālās palīdzības un brīvprātīgās iniciatīvas pabalstus ģimenēm ar bērniem, kā arī

pilngadību sasniegušajiem bērniem bāreņiem un bez vecāku gādības palikušajiem bērniem.

2024. gadā kopumā sociālās palīdzības pabalstiem tika izlietoti 3 277 345 *euro*, kas ir par 3,57% vairāk nekā 2023. gadā. 2024. gadā pabalsts ēdināšanas pakalpojumu apmaksai izmaksāts 2945 personām par kopējo summu 971 040,46 *euro*, tajā skaitā 412 741,63 *euro* izmaksāti ēdināšanas pakalpojuma apmaksai vispārējās izglītības iestādē, bet 558 298,83 *euro* - pirmsskolas izglītības iestādē.

Pašvaldība nodrošina šādus sociālās palīdzības pabalstus:

- pamata sociālās palīdzības pabalsti:
 - garantētā minimālā ienākuma pabalsts;
 - mājokļa pabalsts;
- papildu sociālās palīdzības pabalsti trūcīgām un maznodrošinātām mājsaimniecībām:
 - pabalsts atsevišķu izdevumu samaksai: pabalsts ēdināšanas pakalpojuma apmaksai pirmsskolas izglītības iestādē, pabalsts ēdināšanas pakalpojuma apmaksai vispārējās izglītības iestādē, pabalsts individuālo mācību piederumu iegādei, pabalsts profesionālās ievirzes izglītības programmas apguvei izglītojamajam, pabalsts medicīnas pakalpojumu apmaksai;
 - pabalsts sabiedriskā transporta pakalpojuma izmantošanai;
 - pabalsts krīzes situācijā.

Dažādām mērķa grupām, tajā skaitā ģimenēm ar bērniem, ir pieejami šādi Pašvaldības brīvprātīgās iniciatīvas pabalsti:

1. **jebkurai ģimenei** ar bērnu:
 - vienreizējs pabalsts bērna piedzimšanas gadījumā;
 - pabalsts ēdināšanas pakalpojuma apmaksai 5. – 6. klases izglītojamajam (izglītības iestāžu 1. - 4. klašu bērni tiek nodrošināti ar valsts apmaksātām brīvpusdienām un daļēji to finansē Pašvaldība);
2. **daudzbērnu ģimenei** papildus 1. punktā noteiktajam tiek nodrošināts:

- pabalsts transporta izdevumu segšanai ģimenei, kurā vienās dzemdībās dzimuši trīs un vairāk bērni;
 - pabalsts ēdināšanas pakalpojuma apmaksai pirmsskolas izglītības iestādē;
 - pabalsts ēdināšanas pakalpojuma apmaksai vispārējās izglītības iestādē;
 - pabalsts profesionālās ievirzes izglītības programmas apguvei izglītojamajam;
- 3. ģimenei, kura audzina bērnu ar invaliditāti,** papildus 1.punktā noteiktajam tiek nodrošināts:
- pabalsts nepilngadīgas personas ar invaliditāti ar smagiem funkcionāliem traucējumiem aprūpei;
 - pabalsti ārējās un iekšējās vides pielāgošanai bērnam ar invaliditāti, kurš pārvietojas riteņkrēslā;
- 4. audžuģimenei** tiek nodrošināts:
- pabalsts individuālo mācību piederumu iegādei;
 - pabalsts ēdināšanas pakalpojuma apmaksai pirmsskolas izglītības iestādē, vispārējās izglītības iestādē un profesionālās izglītības iestādē;
 - pabalsts profesionālās ievirzes izglītības programmas apguvei izglītojamajam;
- 5. aizbildņa ģimenei** tiek nodrošināts:
- pabalsts individuālo mācību piederumu iegādei izglītojamajam;
 - pabalsts ēdināšanas pakalpojuma apmaksai pirmsskolas izglītības iestādē, vispārējās izglītības iestādē un profesionālās izglītības iestādē;
 - pabalsts profesionālās ievirzes izglītības programmas apguvei izglītojamajam;
- 6. pilngadību sasniegušajam bērnam bārenim un bez vecāku gādības palikušam bērnam** tiek nodrošināts:
- pabalsts apģērba iegādei;
 - pabalsts medicīnas pakalpojumu apmaksai;
 - vienreizējs pabalsts drošības naudas iemaksai par mājokli.

Audzģimenei tiek nodrošināti arī valstī noteiktie pabalsti: pabalsts bērna uzturam mēnesī, pabalsts apģērba iegādei un vienreizējs pabalsts mīkstā inventāra iegādei, ievietojot bērnu audžuģimenē. Savukārt pilngadību

sasniegušajam bērnam bārenim un bez vecāku gādības palikušam bērnam tiek nodrošinātas arī sociālās garantijas un atbalsta pasākumi normatīvo aktu ietvaros.

Cits Pašvaldības atbalsts

Kopš 2024. gada 6. augusta ir iespējams reģistrēties Pašvaldības palīdzības dzīvokļa jautājuma risināšanai saņemšanai maznodrošinātai personai (ģimenei), kura saskaņā ar Sociālās pārvaldes atzinumu ir atzīta par personu (ģimeni) ar zemām sociālajām prasmēm, kura nonākusi situācijā, kad pati ar saviem spēkiem nespēj atrisināt dzīvesvietas jautājumu, kuras īpašumā nav savas dzīvojamās telpas un kuras apgādībā ir vismaz viens bērns vecumā līdz 18 gadiem vai līdz 24 gadu vecumam, kurš mācās vispārējās vai profesionālās izglītības iestādē, vai studē augstskolā vai koledžā pilna laika klātienē.

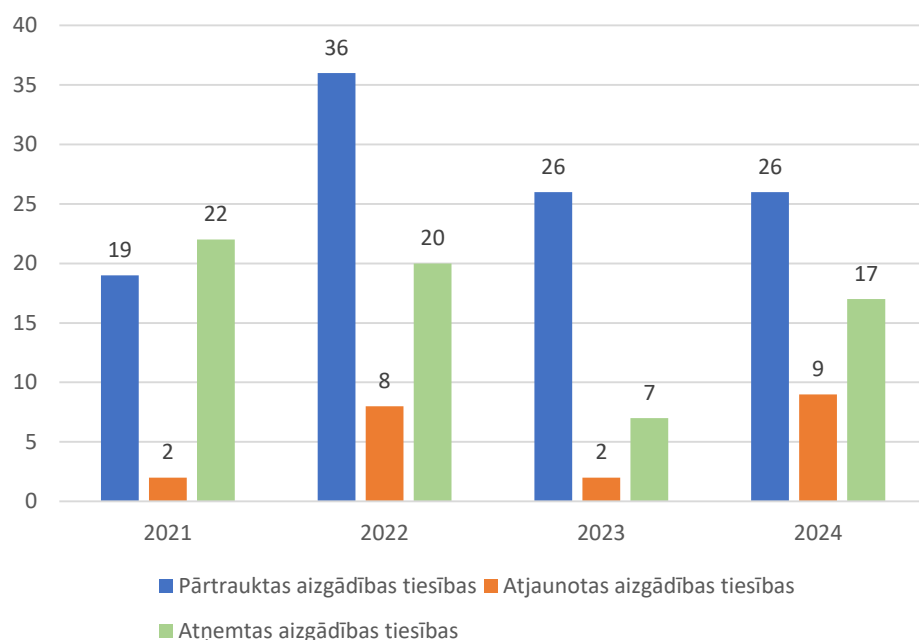
Pašvaldība izglītības ieguves nodrošināšanai sniedz atbalstu (atvieglojumu), mācību gada laikā apmaksājot Jelgavas valstspilsētas administratīvajā teritorijā deklarētajiem izglītojamajiem 4 braucienus dienā pilsētas sabiedriskajā transportā. Vasaras brīvlaikā Pašvaldība apmaksā izglītojamajiem 2 braucienus dienā, ja viņi apmeklē interešu izglītības nodarbības vai ir iesaistīti vasaras nodarbinātības programmā.

2.5. Bez vecāku gādības palikušo bērnu aprūpe

Pašvaldībai ir pienākums sniegt atbalstu un nodrošināt bērna tiesības uz pilnvērtīgiem dzīves apstākļiem arī gadījumos, kad vecāki nenodrošina pilnvērtīgu bērna aprūpi un bērns tiek šķirts no ģimenes.

2024. gadā Bāriņtiesā pieņemti lēmumi par aizgādības tiesību pārtraukšanu 26 vecākiem kopumā uz 32 bērniem. Lēmumi par aizgādības tiesību pārtraukšanu pārsvarā ir saistīti ar ģimenē nepiemērotiem augsta riska apstākļiem bērniem - vecāku neatzītu un ilgstoši noliegtu antisociālu dzīvesveidu, kas sevī ietver atkarību izraisošu vielu lietošanu, ar to saistītu vardarbību un/vai bērnu pamešanu novārtā, nenodrošinot bērnu vecumam atbilstošu aprūpi un pamatvajadzību nodrošinājumu, kas rada pieaugoša kaitējuma riskus bērna attīstībai un veselībai.

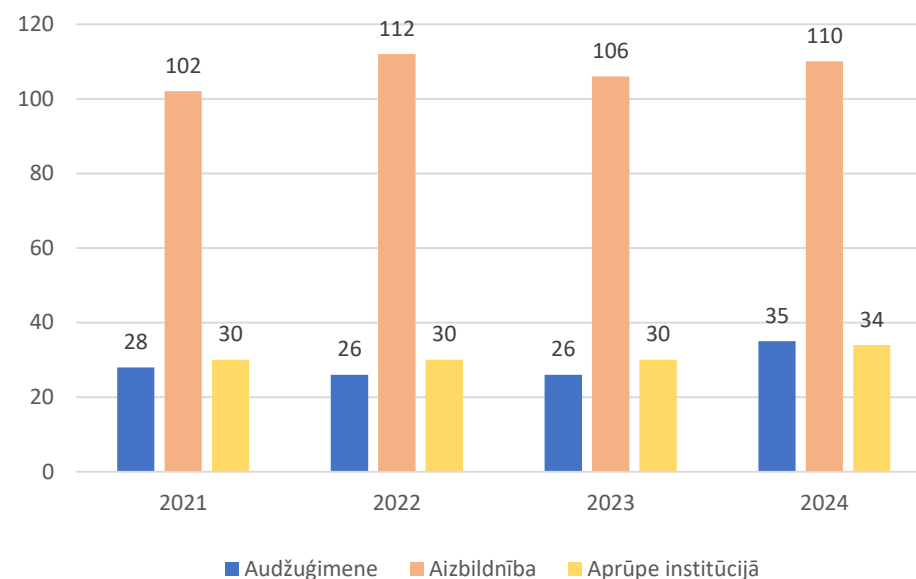
2.6. attēls. Vecāku aizgādības tiesību pārtraukšana, atjaunošana un atņemšana laika periodā no 2021. - 2024. gadam

Avots: Jelgavas valstspilsētas bāriņtiesa

Bērna ārpusģimenes aprūpi Pašvaldībā nodrošina:

- ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija;
- audžuģimene;
- aizbildnis.

2024. gadā ārpusģimenes aprūpē atradās 179 bērni, no tiem: 110 aizbildnībā, 35 audžuģimenē un 34 bērni institucionālā aprūpē. Salīdzinot ar datiem par iepriekšējiem gadiem, secināms, ka 2024. gadā ārpusģimenes aprūpē esošo bērnu skaits ir nedaudz palielinājies.

2.7. attēls. Bērnu skaits, kuriem nodrošināts ārpusģimenes aprūpes pakalpojums, Jelgavas valstspilsētā laika periodā no 2021. - 2024. gadam

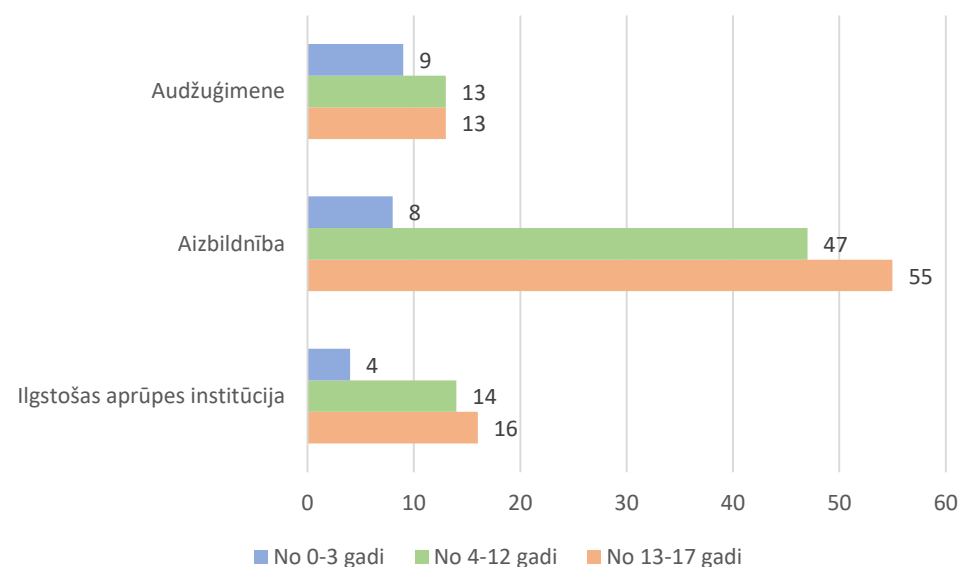
Avots: Jelgavas valstspilsētas bāriņtiesa

Salīdzinot statistikas datus aizgādības lietās par laika periodu no 2021. gada līdz 2024. gadam, redzams, ka visvairāk izmantotais ārpusģimenes aprūpes

pakalpojums ir aizbildnības nodibināšana un aizbildņa iecelšana. Bērnu skaits aizbildņu ģimenēs 2024. gadā bija trīs reizes lielāks, salīdzinot ar bērnu skaitu audžuģimenēs un aprūpes institūcijās.

Bērna ārpusģimenes aprūpe primāri ir nodrošināma audžuģimenē vai pie aizbildņa un tikai galējas nepieciešamības gadījumā, kad, meklējot bērna vajadzībām atbilstošu audžuģimeni vai aizbildni, tas nav devis gaidīto rezultātu, bērna ārpusģimenes aprūpe ģimeniskā vidē tiek aizstāta ar institucionālo aprūpi ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā. Par minēto Bāriņtiesa pieņem lēmumu un Sociālā pārvalde piemeklē bērnam vislabāko institucionālo aprūpi un slēdz ar konkrēto iestādi līgumu.

2.8. attēls. Bērnu, kuri atrodas ārpusģimenes aprūpē, skaits un vecums 2024. gadā

Avots: Jelgavas valstspilsētas bāriņtiesa

Pašvaldībā šobrīd visvairāk pietrūkst ārpusģimenes aprūpes pakalpojuma sniedzēju - audžuģimeņu, tajā skaitā speciālizēto audžuģimeņu, kas nodrošinātu

bērnu vecumposmam, attīstībai un īpašajām vajadzībām drošu, ģimenisku vidi gadījumos, kas saistīti ar zīdaiņa vecuma bērnu, kā arī bērnu ar īpašām vajadzībām aprūpi un uzraudzību ģimenē.

Pašvaldībā uz 2024. gada 31. decembri bija 12 audžuģimenes, no kurām 3 audžuģimenēs bērni nebija ievietoti, pamatojoties uz audžuģimenes iesniegumu par sadzīves apstākļu uzlabošanu turpmākajai bērnu uzņemšanai ģimenē. Ir vērojama neliela audžuģimeņu skaita palielināšanās, kas saistīta ar vēlmi maza vecuma bērniem, no dzimšanas līdz 5 gadu vecumam, nodrošināt pagaidu mājas ģimeniskā vidē.

Pašvaldībā tikai vienai audžuģimenei ir specializētās audžuģimenes statuss, kura specializējas bērnu ar invaliditāti, kuriem izsniegts atzinums par īpašu kopšanu sakarā ar smagiem funkcionāliem traucējumiem, uzņemšanā, un šajā audžuģimenē ir uzņemts viens bērns.

Ir nepieciešams stiprināt jau esošās audžuģimenes, radot pozitīvu un atbalstošu vidi gan esošajām audžuģimenēm, gan potenciālajām audžuģimenēm, sociālo garantiju jomā ārpusģimenes aprūpes pakalpojumu pielīdzinot algota darba attiecībām.

Pašvaldība 2024. gadā nodrošināja atbalstu 32 bērniem no audžuģimenes. 2022. gadā un 2023. gadā šis skaits bija līdzīgs. Audžuģimenei tiek nodrošināti valstī noteiktie pabalsti (pabalsts bērna uzturam, pabalsts mīkstā inventāra iegādei), 5 Pašvaldības brīvprātīgās iniciatīvas pabalsta veidi un atlīdzība par audžuģimenes pienākumu veikšanu, ko nosaka proporcionāli dienu skaitam, kuras bērns (bērni) dzīvo audžuģimenē, par pamatu ņemot valstī noteikto atlīdzības apmēru mēnesī (171,00 euro). Tādējādi no Pašvaldības budžeta vidēji uz vienu bērnu 2024. gadā izlietoti 5183,00 euro. Salīdzinot ar 2022. gada datiem, viena bērna uzturēšanas izmaksas audžuģimenē kalendārajā gadā pieauga par 1498,00 euro, kas pamatā saistīts ar pabalsta palielināšanos bērna uzturam.

No 2025. gada 1. marta bāreņi un bez vecāku gādības palikušie bērni, kuru ārpusģimenes aprūpi nodrošina aizbildņi, var pieprasīt šādus brīvprātīgās iniciatīvas pabalstus:

- ◆ pabalstu ēdināšanas pakalpojuma apmaksai pirmsskolas izglītības iestādē;
- ◆ pabalstu ēdināšanas pakalpojuma apmaksai vispārējās izglītības iestādē;

- pabalstu profesionālās ievirzes izglītības programmas apguvei izglītojamajam;
- pabalstu individuālo mācību piederumu iegādei;
- pabalstu ēdināšanas pakalpojuma apmaksai profesionālās izglītības iestādē.

Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas pakalpojums arvien vairāk tiek pieprasīts attiecībā uz bērniem, īpaši pusaudžiem, ar uzvedības problēmām un atkarību izraisošu vielu lietošanu, jo bērnus ar šādu raksturojumu, dažādu iemeslu dēļ, audžuģimenes atsakās uzņemt savā aprūpē. Nereti grūtības nodrošināt bērniem ģimenisku vidi ārpusģimenes aprūpē, nevis institūcijā rada apstākļi, ka pakalpojums jānodrošina 3 un vairāk vienas ģimenes bērniem, kuru šķiršana vienam no otra ir sensitīvs un bērnu interesēm ne vienmēr atbilstošākais risinājums.

2024. gadā Pašvaldība ārpusģimenes aprūpi nodrošināja 34 bērniem 8 ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās:

- Latvijas SOS Bērnu ciematu asociācijas struktūrvienībās (Īslīcē – 10 bērniem, Valmierā – 10 bērniem);
- Jauniešu mājā Jelgavā (2 bērniem);
- nodibinājuma “Caritas Latvija” struktūrvienībā “Grašu bērnu ciemats” (2 bērniem);
- VSAC “Rīga” filiālēs (“Pļavnieki”- 2 bērniem, “Teika”- 2 bērniem, “Rīga”- 1 bērnam);
- Sociālās pārvaldes Sociālo pakalpojumu centrā bērniem (5 bērniem).

Viena bērna uzturēšanas izmaksas ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā 2024. gadā vidēji veidoja 28 477,00 *euro*. Minēto izmaksu pieaugums ir būtisks, salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem: 2022. gadā – 9105,00 *euro*, bet 2023. gadā – 13 438,00 *euro*. Iztvērtējot minētās izmaksas, var secināt, ka tās strauji pieaug dažādu apstākļu dēļ (darba algas palielinājums institūcijā, cenu sadārdzinājums par ēdināšanu un pakalpojumiem u.c.). Valsts sociālās aprūpes centros bērnu uzturēšana tiek nodrošināta par valsts līdzekļiem.

2.6. Likumpārkāpumi un profilakses darbs ar bērniem

Atbilstoši Bērnu tiesību aizsardzības likuma 58. panta pirmajai un otrajai daļai pašvaldībai sadarbībā ar bērna vecākiem, izglītības iestādēm, valsts policiju, Valsts probācijas dienestu, ja bērns ir probācijas klients, sabiedriskajām organizācijām un citām iestādēm ir jāveic likumpārkāpumu profilakses darbs ar bērniem. Pašvaldībai profilakses lieta jāiekārto un uzvedības sociālās korekcijas programma ir jāizstrādā katram bērnam, kurš:

- 1) izdarījis noziedzīgu nodarījumu;
- 2) atzīts par vainīgu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, bet sods nav saistīts ar brīvības atņemšanu;
- 3) atbrīvots no kriminālatbildības;
- 4) atbrīvots no ieslodzījuma vai soda izciešanas vietas;
- 5) izdarījis Krimināllikumā paredzētās prettiesiskās darbības pirms 14 gadu vecuma sasniegšanas;
- 6) vairāk nekā divas reizes izdarījis administratīvo pārkāpumu;
- 7) ubago, klaiņo vai veic citas darbības, kas var novest pie prettiesiskas rīcības.

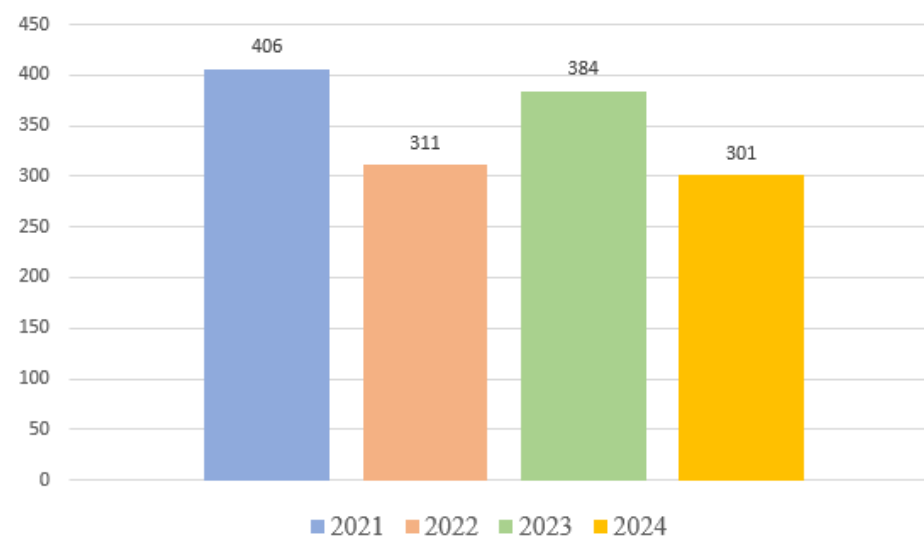
Likumpārkāpumi

Bērnu izdarītie pārkāpumi

Pašvaldības policijas redzeslokā 2024. gada laikā nonācis 301 bērns sakarā ar veiktiem likumpārkāpumiem vai sabiedrisko normu pārkāpumiem. Salīdzinot ar iepriekšējiem trim gadiem, bērnu, kas nonākuši Pašvaldības policijas redzeslokā, skaits ir samazinājies, piemēram, 2023. gadā tie bija 384 bērni.

Par administratīvo pārkāpumu izdarīšanu 2024. gadā nepilngadīgas personas nonākušas arī VP Zemgales reģiona pārvaldes Dienvidzemgales iecirkņa redzeslokā, tomēr Jelgavas valstspilsētā deklarēto bērnu skaitu nav iespējams norādīt, tā kā tiek uzskaitīts kopējais nepilngadīgo personu skaits iecirkņa apkalpojamajā teritorijā (Bauska un Jelgava). Visbiežāk nepilngadīgas personas

tiek sauktas pie likumā paredzētās atbildības par Ceļu satiksmes noteikumu neievērošanu, par smēķēšanas ierobežojumu neievērošanu, par alkoholisko dzērienu un narkotisko vielu neatļautu lietošanu vai glabāšanu, par huligāniskām darbībām un skolas iekšējās kārtības noteikumu neievērošanu, par fizisku un emocionālu vardarbību un atrašanos pēc plkst.22:00 nakts laikā publiskās vietās bez vecāku, vai vecāku pilnvarotu pilngadīgu personu klātbūtnes (personas, kas jaunākas par 16 gadiem).

2.9. attēls. Jelgavas pašvaldības policijas redzeslokā nonākušo bērnu, kuri veikuši likumpārkāpumus vai sabiedrisko normu pārkāpumus, skaits laika periodā no 2021. - 2024. gadam

Avots: Jelgavas pašvaldības policija

Pašvaldības policija un VP, reģistrējot notikumus, kuros ir iesaistīti bērni par dažādiem sabiedrisko normu pārkāpumiem, veic ziņu pārbaudi un, konstatējot administratīvā pārkāpuma pazīmes, uzsāk administratīvā pārkāpuma procesu, veicot atbilstošas procesuālas darbības, atsevišķos gadījumos tiek veikti preventīvi

pasākumi - individuālas pārrunas ar bērnu un viņa likumiskajiem pārstāvjiem par tiesiskās audzināšanas principiem. Ierosinātā administratīvā pārkāpuma lieta tiek nodota izskatīšanai un lēmuma pieņemšanai Administratīvajai komisijai.

Pēc Administratīvās komisijas datiem 2024. gadā 214 bērni vecumā no 11 – 18 gadiem izdarījuši 355 administratīvos pārkāpumus. Salīdzinot ar iepriekšējiem trim gadiem, administratīvo pārkāpumu izdarījušo bērnu skaits katru gadu samazinājies, bet palielinājies kopējais izdarīto administratīvo pārkāpumu skaits. Tāpat secināms, ka 2024. gadā samazinājies bērnu skaits, kuri izdarījuši vienu administratīvo pārkāpumu, bet palielinājies bērnu skaits, kuri izdarījuši divus un vairāk administratīvos pārkāpumus.

2.2. tabula. **Bērnu skaits, kas izdarījuši administratīvos pārkāpumus laika periodā no 2021. – 2024. gadam** (Avots: Jelgavas valstspilsētas pašvaldības Administratīvā komisija)

Gads	Izdarījuši 1 pārkāpumu	Izdarījuši 2 un vairāk pārkāpumus	Kopā
2021	270	18	288
2022	215	26	241
2023	185	52	237
2024	158	56	214

2024. gadā no kopā izdarītajiem 355 administratīvajiem pārkāpumiem:

- 158 bērni (1 pārkāpumu izdarījušie) kopā izdarīja 158 pārkāpumus;
- 56 bērni (2 un vairāk pārkāpumus izdarījušie) kopā izdarīja 197 pārkāpumus, t.i., gandrīz pusi no visiem administratīvajiem pārkāpumiem.

2.3. tabula. **Nepilngadīgo personu izdarīto administratīvo pārkāpumu veidi un skaits laika periodā no 2021. – 2024. gadam** (Avots: Jelgavas valstspilsētas pašvaldības Administratīvā komisija)

Administratīvā pārkāpuma veids	Administratīvo pārkāpumu skaits			
	2021	2022	2023	2024
Pašvaldības sabiedriskās kārtības noteikumu pārkāpumi	2	0	3	1
Covid-19 infekcijas izplatības ierobežošanai noteikta epidemioloģiskās drošības pasākuma neievērošana	18	0	0	0
Ārkārtējās situācijas vai izņēmuma stāvokļa laikā noteikto ierobežojumu vai aizliegumu pārkāpšana	40	1	0	0
Ar alkoholiskajiem dzērieniem, citām apreibinošām vielām vai enerģijas dzērieniem saistīti pārkāpumi	135	95	126	91
Ar tabakas izstrādājumiem, augu smēķēšanas produktiem, elektroniskajām smēķēšanas ierīcēm un to uzpildes tvertnēm saistīti pārkāpumi	85	122	122	74
Fiziska un emocionāla vardarbība pret bērnu	15	3	9	9

Administratīvā pārkāpuma veids	Administratīvo pārkāpumu skaits			
	2021	2022	2023	2024
Bērna, kurš nav sasniedzis 16 gadu vecumu, atrašanās publiskā vietā nakts laikā bez pilngadīgas personas, kura atbildīga par bērna uzraudzību, klātbūtnes	0	15	41	27
Narkotisko vai psihotropo vielu neatļauta iegādāšanās vai glabāšana nelielā apmērā vai narkotisko vai psihotropo vielu neatļauta lietošana	2	3	2	6
Ieroču, munīcijas un speciālo līdzekļu aprītes noteikumu pārkāpumi	2	0	0	2
Amatpersonas likumīgo prasību nepildīšana vai amatpersonas darbības traucēšana	2	0	0	3
Sīkais huligānisms	10	27	32	22
Maznozīmīga miesas bojājuma nodarīšana	2	8	16	7
Tabakas izstrādājumu, tabakas aizstājējproduktu, augu smēķēšanas produktu, elektronisko smēķēšanas ierīču vai to uzpildes tvertņu tirdzniecība neatļautās vietās	0	0	1	0

Administratīvā pārkāpuma veids	Administratīvo pārkāpumu skaits			
	2021	2022	2023	2024
Par akcīzes nodokli	0	0	1	0
Ceļu satiksmes noteikumu pārkāpumi	0	0	0	113
Kopā:	313	274	353	355

Vērtējot situāciju saistībā ar bērnu izdarīto administratīvo pārkāpumu skaita palielināšanos, secināts, ka viens no iemesliem ir tiesībsargājošo institūciju aktīvā darbība likumpārkāpumu uzraudzībā un videonovērošanas kameru skaita palielināšanās pilsētā, kā rezultātā tiek fiksēts vairāk pārkāpumu.

Bērnu izdarīto administratīvo pārkāpumu veidi un skaits daļēji mainās arī saistībā ar izmaiņām normatīvajos aktos, piemēram, par bērna, kurš nav sasniedzis 16 gadu vecumu, atrašanos publiskā vietā nakts laikā bez pilngadīgas personas, kura atbildīga par bērna uzraudzību, klātbūtnes, iepriekš sodīja vecākus, tagad pie administratīvās atbildības sauc bērnus.

Šobrīd nav pārkāpumi, kuri bija saistīti ar Covid-19 infekcijas izplatību un ar to saistītajiem ierobežojumiem.

Tāpat ir parādījušies pārkāpumi, kas agrāk nebija - ar elektroniskajām smēķēšanas ierīcēm saistīti pārkāpumi, Ceļu satiksmes likuma pārkāpumi saistīti ar elektroskrejriteņu lietošanu.

VP uz 2025. gada 27. martu, nepilngadīgo likumpārkāpēju individuālās prevencijas uzskaitē sastāv 37 Jelgavas valstspilsētā deklarētas vai faktiski dzīvojošas nepilngadīgas personas.

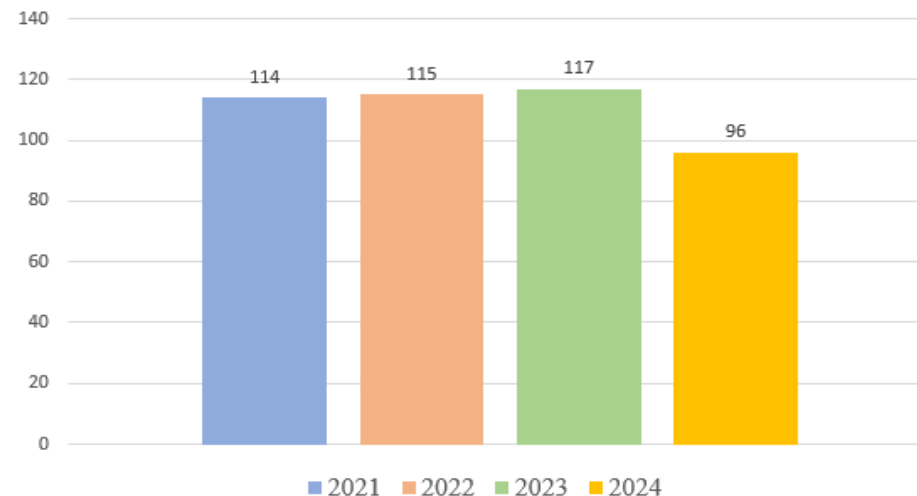
2.4. tabula. VP nepilngadīgo likumpārkāpēju individuālās prevencijas uzskaitē esošo nepilngadīgo personu, kuras deklarētas vai faktiski dzīvo Jelgavas valstspilsētā, skaits uz 2025. gada 27. martu un to izdarīto likumpārkāpumu veids

(Avots: Valsts policijas Zemgales reģiona pārvaldes Dienvidzemgales iecirknis)

Izdarītais likumpārkāpums	Likumpārkāpumu izdarījušo nepilngadīgo personu skaits
Klaiņošana (regulāra, patvaļīga prombūtne no dzīvesvietas)	5
Narkotisko vielu nelegāla aprīte un lietošana	5
Mantiska rakstura noziedzīgs nodarījums	21
Noziedzīgs nodarījums, pārkāpjot Ceļu satiksmes noteikumus	2
Noziedzīgs nodarījums pret tikumību un dzimumneaizskaramību	2
Tīša miesas bojājuma nodarīšana	2
Kopā	37

Pilngadīgo personu izdarītie likumpārkāpumi pret bērniem

Pēc Pašvaldības policijas reģistrētajiem datiem 2024. gadā iestādes redzeslokā ir nonākušas 96 ģimenes sakarā ar iespējamiem bērnu tiesību pārkāpumiem. Salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, jāsecina, ka šādu ģimeņu skaits būtiski nav mainījies, vienlaikus secināms, ka, salīdzinot ar 2023. gadu (117 ģimenes), 2024. gadā vērojams samazinājums.

2.10. attēls. Jelgavas pašvaldības policijas redzeslokā nonākušo ģimeņu, kurās veiktas pārbaudes sakarā ar iespējamiem bērnu tiesību un interešu pārkāpumiem, skaits laika periodā no 2021. - 2024. gadam

Avots: Jelgavas pašvaldības policija

Vērtējot Pašvaldības policijas redzeslokā nonākušās ģimenes, kur veiktas pārbaudes sakarā ar iespējamiem bērna tiesību pārkāpumiem, secināms, ka vairākumā gadījumu tie ir ģimenes konflikti bērnu klātbūtnē, vai konflikti ģimenē ar bērniem, informācija par, iespējams, bērniem nepiemērotiem apstākļiem, bērnu atstāšana bez uzraudzības, vai bērnu uzraudzība, vecākiem atrodoties alkoholisko dzērienu ietekmē. Katrs gadījums tiek rūpīgi izvērtēts, tiek veikta ziņu pārbaude, nepieciešamības gadījumā atkārtoti tiek veikta ģimene apsekošana, pārrunas ar vecākiem un tiek pieņemti kompetencei atbilstoši lēmumi, tai skaitā par administratīvā pārkāpuma procesu uzsākšanu, ja tiek konstatēti pārkāpumi pret bērniem ģimenē. Pašvaldības policija, konstatējot nelabvēlīgu vidi ģimenē, kā arī citus apstākļus, kas var kaitēt bērniem, informē attiecīgo bāriņtiesu un sociālo dienestu pēc bērnu dzīvesvietas, lai nepieciešamības gadījumā, identificētu bērna un ģimenes vajadzības, un, pēc iespējas savlaicīgāk, nodrošinātu ģimenei un bērnam nepieciešamo atbalstu, tai skaitā, mazinātu pastāvošos riskus bērna drošībai un attīstībai.

2.5. tabula. **Pilngadīgo personu pret bērniem izdarīto administratīvo pārkāpumu veidi un skaits laika periodā no 2021. – 2024. gadam** (Avots: Jelgavas valstspilsētas pašvaldības Administratīvā komisija)

Administratīvā pārkāpuma veids	Administratīvo pārkāpumu skaits			
	2021	2022	2023	2024
Bērna iesaistīšana smēķēšanā, alkoholisko dzērienu, citu apreibinošu vielu vai enerģijas dzērienu lietošanā	21	9	7	11
Fiziska un emocionāla vardarbība pret bērnu	35	43	55	71
Bērna atstāšana bez uzraudzības	23	14	23	39
Bērna aprūpes pienākumu nepildīšana	11	19	19	21
Bērna, kurš nav sasniedzis 16 gadu vecumu, atrašanās publiskā vietā nakts laikā bez pilngadīgas personas, kura atbildīga par bērna uzraudzību, klātbūtnes	22	13	-	-
Kopā:	112	98	104	142

Administratīvo pārkāpumu skaits, kad pilngadīgas personas izdarījušas likumpārkāpumus pret bērniem, pēdējo četru gadu laikā ir palielinājies. Līdz 2022. gada jūlijam pie administratīvās atbildības par bērnu, kurš nav sasniedzis 16 gadu vecumu, atrašanos publiskā vietā nakts laikā bez pilngadīgas personas, kura atbildīga par bērna uzraudzību, klātbūtnes, sauca pilngadīgas personas, kuras atbildīgas par bērna uzraudzību. No 2022. gada jūlija par šo pārkāpumu administratīvā pārkāpuma process tika ierosināts bērnam.

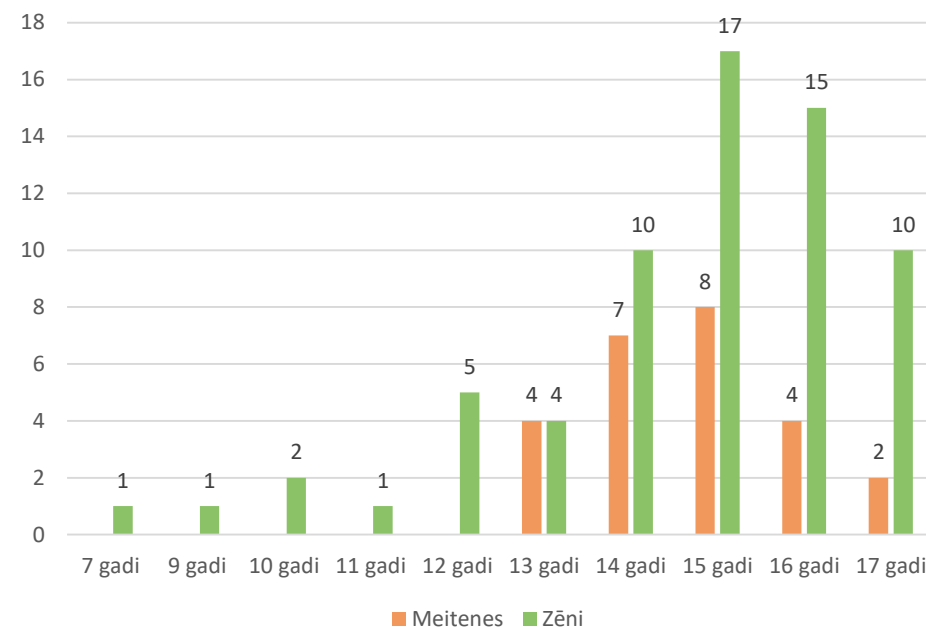
Profilakses darbs ar bērniem

Pašvaldībā profilakses darbu ar bērniem, iekārtojot profilakses lietu un izstrādājot uzvedības sociālās korekcijas programmu, veic Sociālās pārvaldes sociālie darbinieki.

Veicot sociālo darbu ar Bērnu tiesību aizsardzības likuma 58. pantā norādīto mērķa grupu, Sociālās pārvaldes uzmanība tiek vērsta uz situācijas izvērtēšanu un pēc iespējas precīzāku un atbilstošu unikālajai klienta situācijai pakalpojumu piesaisti. Sociālais darbinieks pielieto psihosociālās konsultēšanas metodes, veic intervences, ir pakalpojumu piesaistītājs un to koordinētājs, bērnam tiek veidots sociālās rehabilitācijas plāns (atbalsta plāns), paredzot bērna līdzdalību šī plāna īstenošanā. Sociālās rehabilitācijas plāns tiek veidots gadījumos, kad tiek saņemts Administratīvās komisijas lēmums vai pēc bērna likumiskā pārstāvja iesnieguma saņemšanas.

Līdz 2024. gada 31. decembrim ar uzvedības sociālās korekcijas bērniem strādāja tikai 1 sociālais darbinieks, turklāt kopš 2022. gada ir nomainījušies 3 sociālie darbinieki. Šobrīd ar uzvedības sociālās korekcijas bērniem strādā 2 sociālie darbinieki, vienam darbiniekam strādājot ar 32 profilakses lietām. Līdz ar to ir nepieciešams veikt pasākumus sociālo darbinieku piesaistīšanai, esošo darbinieku stiprināšanai.

Pēc Sociālās pārvaldes datiem 2024. gadā 120 bērniem bija aktīvas profilakses lietas un izstrādātas uzvedības sociālās korekcijas programmas, noslēgtas 53 lietas, iekārtotas 42 jaunas lietas, kā arī 6 bērniem tika atkārtoti iekārtotas profilakses lietas. Visbiežāk profilakses lietas tiek iekārtotas un uzvedības sociālās korekcijas programma izstrādāta bērniem vecumā no 12 – 16 gadiem un vismazāk uzvedības sociālās korekcijas programma tiek izstrādāta bērniem vecumā no 7 - 11 gadiem.

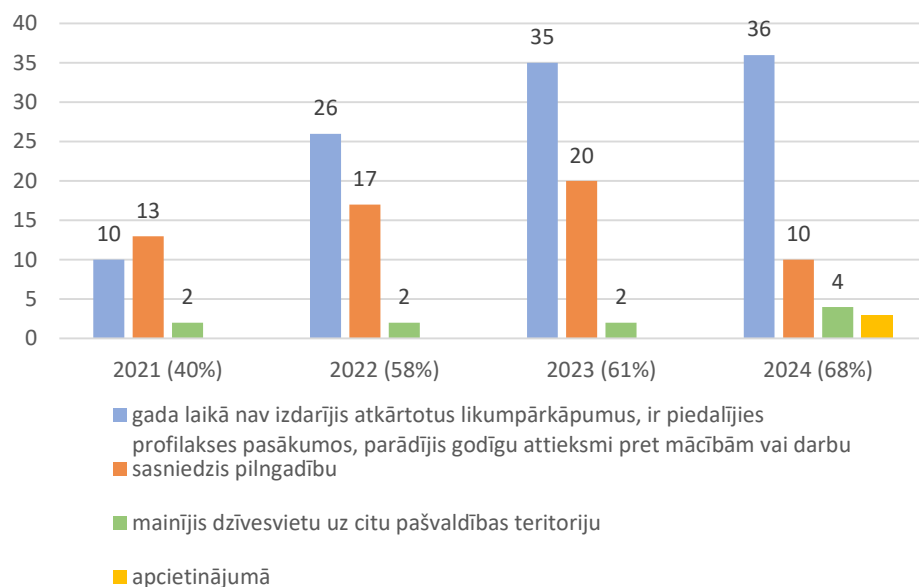

2.11. attēls. Uzvedības sociālās korekcijas programmas bērnu vecums un dzimums 2024. gadā

Avots: Jelgavas sociālo lietu pārvalde

Profilakses lietu noslēgšanas pamats ir bijis saistīts ar nepilngadīgā bērna situācijas uzlabošanos, uzvedības maiņu, proti, nepilngadīgais nav izdarījis atkārtotus likumpārkāpumus, vai sasniegta pilngadība. Pozitīvi vērtējama tendence, ka noslēgto profilakses lietu skaitā pieaug to gadījumu īpatsvars, kad profilakses lieta tiek slēgta, jo ir panākta nepilngadīgā bērna pozitīva uzvedības maiņa.

2.12. attēls. Bērnu skaits, kuriem noslēgtas profilakses lietas, un pozitīvās uzvedības izmaiņa %, laika periodā no 2021. – 2024. gadam

Avots: Jelgavas sociālo lietu pārvalde

- Izanalizējot 2024. gada aktīvās 120 bērnu profilakses lietas, konstatēts:
 - 68 bērniem profilakses lietas iekārtotas par antisociālu uzvedību: sabiedrībā - 36 bērniem, izglītības iestādēs - 33 bērniem. Šajā skaitā ir arī 30 bērni ar vardarbīgu uzvedību (sabiedrībā - 16 un izglītības iestādēs - 14), 17 bērni, kuri izmēģinājuši atkarību izraisošas vielas (sabiedrībā - 13 un izglītības iestādēs - 4);
 - 14 bērniem profilakses lietas iekārtotas par klaiņošanu;
 - 9 bērniem profilakses lietas iekārtotas par ceļu satiksmes noteikumu neievērošanu;
 - 9 bērniem (līdz 14 gadu vecumam) profilakses lietas iekārtotas par noziedzīgiem nodarījumiem profilakses lietas iekārtotas ar valsts policijas līdzdalību;

- 39 bērniem problēmas ir multiplas – izglītības iestādes neapmeklēšana bez atpakaļgājuma, klaiņošana kopā ar huligānismu, vardarbību (gan emocionālu, gan fizisku) un arī atkarību izraisošo vielu lietošanu (daļa tikai izmēģina).

Iemesli bērna antisociālai uzvedībai ir dažādi un tie bieži savstarpēji kombinējas:

- bērni nāk no ģimenēm, kurās ir bijušas ilgstošas multiplas problēmas;
- bērni ar ārpusģimenes aprūpes pieredzi;
- ģimene ar augstu nabadzības risku;
- atkarību izraisītas negatīvas sekas;
- resursu un atbalsta trūkums ģimenei, lai nodrošinātu bērna pamatvajadzības;
- neatrisinātas veselības problēmas;
- atdarināšana vai pamudinājuma ietekme, lielai daļai jauniešu pastrādātiem noziegumiem ir grupveida raksturs, no kuriem daudzi tiek paveikti "morālu" apsvērumu dēļ (nezaudēt drosmi kautiņā, atbalstīt drauga prettiesisko rīcību, slēpt noziegumu draudzības dēļ u.c.).

Nereti vērojama uzvedības sociālās korekcijas programmā esošo bērnu vecāku nespēja ietekmēt bērna uzvedību, jo vecākiem nav izpratnes par bērna vecumposmu, attīstību, emocionālajām vajadzībām. Vecāki bērnam izvirza neadekvātas prasības, vai tieši pretēji – bērns tiek nepamatoti aizstāvēts. Vecākiem nav zināšanu un izpratnes par izglītošanās nozīmi un veselīgām attiecībām ģimenē. Minētais norāda uz nepieciešamību nodrošināt izglītojošus pasākumus vecākiem. Lai minēto kompensētu, bērni meklē atbalstu un uzmanību uz ielas – svešās kompānijās, pie svešiem cilvēkiem.

Bērni, kuri pārkāpuši likumu un nonākuši Sociālās pārvaldes uzvedības sociālās korekcijas programmā, savu vienaudžu vidū baidās kļūt nesapraستی un atstumti. Viņi nezina kā saturīgi pavadīt savu brīvo laiku, jo īsti neredz pilsētā tādas iespējas, līdz viņiem nav nonākuši pozitīvo pusaudžu piemēri, nav atbalsta personas, kas viņiem palīdzētu un motivētu dzīvot citādi – labāk un sabiedrībai pieņemamāk. Daudzi bērnu nodarījumi ir saistīti ar nespēju sociāli pielāgoties un izkļūt no sarežģītām, saspringtām situācijām. Bērni nāk no dažādām ģimenēm, ar jau izveidojušos uzvedības modeli, stereotipiem, vērtībām un gaidām. Minētie

riska faktori nav atkarīgi no paša bērna gribas, bet gan no apkārtējo pieaugušo cilvēku rīcības, apkārtējo bērnu un sabiedrības rīcības, kā arī no fizioloģiskiem faktoriem saslimšanu (fizisku un/vai garīgu) gadījumos. Tādējādi antisociālās uzvedības riski nerodas bērnam, bet gan bērnam apkārtējā vidē, un bērns ar savā rīcībā esošajiem resursiem šos riskus novērš nespēj.

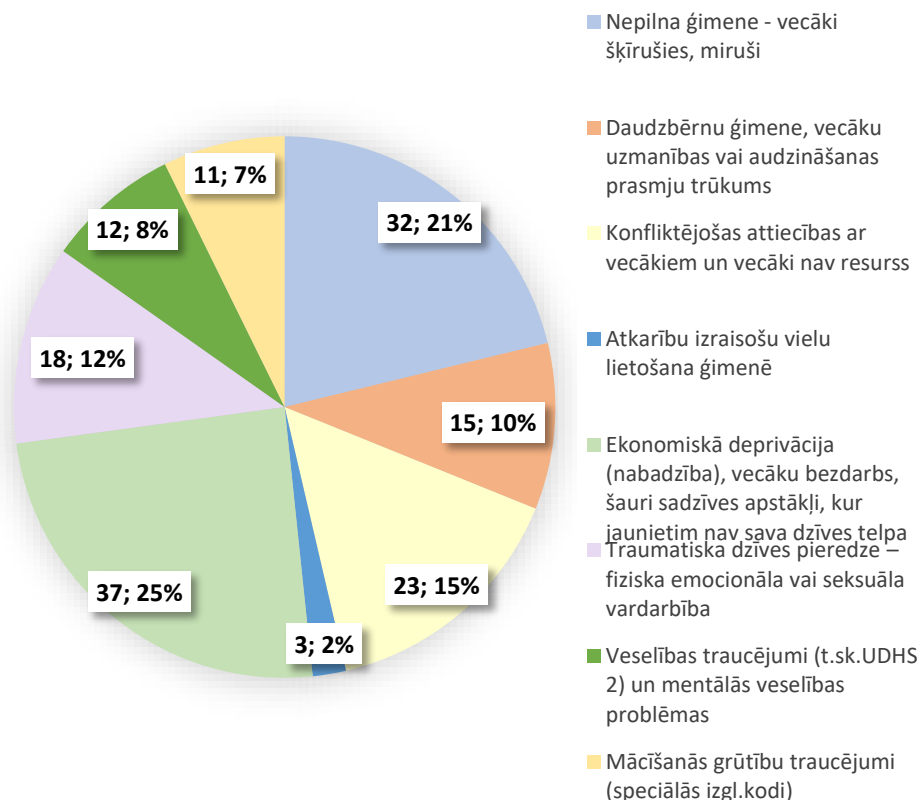
Viens no būtiskiem profilaktiskā darba veikšanas nosacījumiem ir resursu piesaiste un izmantošana bērna sociālās situācijas uzlabošanā, t.sk. sociālo pakalpojumu nodrošināšana, kopienu resursu izmantošana (jauniešu centri, interešu izglītības pulciņi) un bērna dabīgās vides resursu izmantošana.

Šobrīd Sociālās pārvaldes uzvedības sociālās korekcijas programmā ir pieejami šādi resursi:

- ◆ individuālās sociālā darbinieka konsultācijas;
- ◆ izglītojošās atbalsta grupas vecākiem;
- ◆ psihologa konsultācijas;
- ◆ atkarību speciālista konsultācijas;
- ◆ veselības veicināšanas speciālista konsultācijas.

Tomēr, lai varētu nodrošināt palīdzības un atbalsta sniegšanu bērnam atbilstoši viņa individuālajām vajadzībām, kā arī nepieciešamajā apjomā, būtu nepieciešams dažādot un paplašināt Pašvaldības pakalpojumu apjomu. Tāpat ir nepieciešams nodrošināt bērniem antisociālas uzvedības risku agrīnu diagnostiku (līdz 7 g.v.), veikt agrīno intervenci (līdz 11 g.v.) un sniegt aktīvu atbalstu un veicināt bērnu iesaisti atbalsta programmās jau no 11 gadu vecuma.

Administratīvo pārkāpumu lietas un materiālus par pārkāpumu izskata Administratīvā komisija, kura var piemērot audzinoša rakstura piespiedu līdzekļus bērnam, ja viņš izdarījis pārkāpumu, par kuru normatīvajos aktos paredzēta administratīvā atbildība.

2.13. attēls. Problēmcēloņi bērna antisociālai uzvedībai un sociālās korekcijas programmas bērnu skaits, kuriem konstatēts attiecīgais cēlonis, 2024. gads

Avots: Jelgavas sociālo lietu pārvalde

2.6. tabula. **Administratīvās komisijas piemērotie audzinoša rakstura piespiedu līdzekļi laika periodā no 2021. – 2024. gadam** (Avots: Jelgavas valstspilsētas pašvaldības Administratīvā komisija)

Audzinoša rakstura piespiedu līdzeklis	Piemēroto audzinoša rakstura piespiedu līdzekļu skaits			
	2021	2022	2023	2024
Izteikts brīdinājums	119	26	29	101
Noteikts uzvedības ierobežojums - pienākums piedalīties sociālās korekcijas un sociālās palīdzības programmās	19	46	96	94
Noteikts uzvedības ierobežojums - pienākums ierasties uz konsultāciju pie speciālista (narkologa)	174	204	225	157
Kopā:	312	276	350	352

Likumpārkāpumu profilakses darbu un Administratīvās komisijas lēmuma par bērnam piemēroto audzinoša rakstura piespiedu līdzekli izpildes uzraudzību veic Pašvaldības policijas Nepilngadīgo likumpārkāpumu prevencijas grupa. Vairākumā gadījumu minētie lēmumi tiek izpildīti tekošajā gadā. Ir atsevišķi lēmumi, kas netiek izpildīti sakarā ar bērna pilngadības iestāšanos, bērns izbraucis uz dzīvi ārzemēs, bērns nonācis apcietinājumā.

Konstatējot bērnu izdarītos likumpārkāpumus, papildus likumā noteiktām procesuālajām darbībām, vai ārpus tām, Pašvaldības policija pastiprinātu uzmanību velta individuālajām pārrunām ar bērnu un viņa likumiskajiem

pārstāvjiem. Sarunas ir orientētas uz tiesiskās audzināšanas principiem un bieži tās palīdz apzināt gan aktualitātes jauniešu brīvā laika pavadīšanas tendencēs, jauniešu iecienītākās pulcēšanās vietas, gan atsevišķos gadījumos pamanīt konkrēta bērna vajadzības, antisociālas uzvedības cēloņus, vēršot uz tiem gan vecāku, gan kompetento speciālistu uzmanību. 2024. gadā Pašvaldības policija veica 379 pārrunas ar bērniem viņu likumisko pārstāvju klātbūtnē. Veikto pārrunu skaits faktiski ir atbilstošs bērnu skaitam, kas nonāk Pašvaldības policijas redzeslokā sakarā ar veiktiem likumpārkāpumiem.

2.7. Veselības veicināšanas un veselības aprūpes nodrošinājums bērniem

Saskaņā ar Bērnu tiesību aizsardzības likuma 12. panta otro daļu bērnam ir tiesības uz bezmaksas veselības aprūpi, ko nosaka valsts programma. Valsts nodrošina visiem bērniem agrīnu attīstības izvērtējumu no 1,5 - 3 gadu vecumam, lai sekmētu attīstības traucējumu un iespējamu speciālo vajadzību savlaicīgu atpazīšanu. Minēto izvērtējumu nodrošina ģimenes ārsts.

Atbilstoši Veselības aprūpes finansēšanas likuma 11. panta otrās daļas 1. punktā noteiktajam bērni līdz 18 gadu vecumam var saņemt valsts apmaksātus veselības aprūpes pakalpojumus. Nacionālā veselības dienesta tīmekļvietnē aplūkojami valsts apmaksātie veselības aprūpes pakalpojumi bērniem no 0 – 18 gadu vecumam.

Pašvaldību likuma 4. pantā kā viena no pašvaldību autonomajām funkcijām ir noteikta gādāšana par iedzīvotāju veselību, īstenojot veselīga dzīvesveida veicināšanas pasākumus un organizējot veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību.

Stacionāros un ambulatoros veselības aprūpes pakalpojumus Latvijā nodrošina valsts, pašvaldību un privātās institūcijas.

Veselības aprūpe

Primāro veselības aprūpi Jelgavas valstspilsētā nodrošina 42 ģimenes ārsti (2 ir pediatri), no tiem 40 ir ģimenes (vispārējās prakses) ārsti, kuri ir līgumattiecībās ar Nacionālo veselības dienestu, ieskaitot gan tos ārstus, kuriem ir pašiem sava prakse, gan tos, kuri strādā kā darba ņēmēji veselības centros. 2024. gada sākumā pie 18 ģimenes ārstiem joprojām bija iespējams pierēģistrēties.

Kopumā Jelgavas valstspilsētā 2024. gada sākumā ir reģistrētas 186 ārstniecības iestādes, no tām 42 – zobārstniecības iestādes.

Jelgavas valstspilsētā nodarbinātās ārstniecības personas 2024. gadā: 181 ārsti, no tiem 42 ģimenes ārsti, 321 medmāsa, 43 ārsta palīgi un 15 vecmātes.

No Jelgavas valstspilsētā esošajām zobārstniecības iestādēm 40 sniedz zobārsta pakalpojumus un 20 – arī zobu higiēnista pakalpojumus. Bērniem līdz

18 gadu vecumam tiek nodrošināti valsts apmaksāti zobārstniecības pakalpojumi. Reizi gadā bērniem (2 - 18 g.v.) tiek apmaksāta arī zobu higiēna. 2 reizes gadā zobu higiēnas pakalpojumus bērni var saņemt 7, 11 un 12 gadu vecumā. Bērniem līdz 18 gadu vecumam apmaksā arī pirmreizēju ortodontisko konsultāciju. Jelgavas valstspilsētā bērniem līdz 18 gadu vecumam valsts apmaksātus zobārstniecības un zobu higiēnas pakalpojumus sniedz 9 iestādes.

Veselības aprūpes pakalpojumus sniedz arī 3 Pašvaldības kapitālsabiedrības:

- ◆ SIA “Jelgavas pilsētas slimnīca”;
- ◆ SIA “Jelgavas klīnika”;
- ◆ SIA “Medicīnas sabiedrība “OPTIMA 1””.

SIA „Jelgavas pilsētas slimnīca” ir viena no septiņām valstī esošajām reģionālajām daudzprofilu slimnīcām. Slimnīcā ir 7 stacionārās nodaļas, t.sk. bērnu nodaļa. Bērnu nodaļā tiek nodarbināti sertificēti pediatri un ginekoloģijas – dzemdību nodaļā - sertificēti neonatologi. Laika periodā no 2021. - 2023. gadam pediatra un neonatologa pakalpojumi bija pieejami diennakts režīmā. Slimnīcā bērniem ir pieejams stomatologs un LOR speciālists, bet Rehabilitācijas nodaļā bērniem pieejami rehabilitologa, fizioterapeita, audiologopēda pakalpojumi.

SIA “Jelgavas klīnika” ir ambulatorā ārstniecības iestāde. Medicīnas iestādē pieejamas šādas valsts finansētās sekundārās veselības aprūpes pakalpojumu programmas bērniem:

- rehabilitācijas pakalpojumi (ārsts rehabilitologs, audiologopēds, fizioterapeiti, fizikālā medicīna, masāža);
- bērnu okulists;
- pediatrs;
- bērnu neirologs.

Lielākā daļa arī citu specialitāšu ārsti nepieciešamības gadījumā pieņem bērnus. Lielākais apmeklējumu skaits ir pie alergologa, otolaringologa, dermatologa. Lai atvieglotu ārsta pieejamību, rehabilitācijas nodaļā izveidots speciāls gaidīšanas rindu reģistrs bērniem pie fizikālās medicīnas un rehabilitācijas

ārsta, fizioterapeita, audiologopēda, masāžista. Prioritāte ir bērniem līdz 6 mēnešiem. Atkarībā no konkrētās situācijas, ātrākai bērnu pieņemšanai pie cita veida speciālistiem un uz izmeklējumiem parasti izmanto speciāli atstātas brīvas vietas pacientu pierakstā pie ārsta.

SIA "Medicīnas sabiedrībā "OPTIMA 1"" sniedz primāro un sekundāro veselības aprūpi un ir specializējusies uz bērnu ambulatoro aprūpi. No 2021. gada līdz 2023. gadam pakalpojumu pieejamības nodrošināšanai papildus pieņemts darbā bērnu ķirurgs, audiologopēds, fizioterapeits un radiologa asistents. Ar 2022. gada aprīli fizikālās terapijas kabinets ir atsācis darbu, piesaistot fizikālās terapijas speciālistu. 2023. gadā darbu uzsācis zobārsts un zobārsta asistents darbam ar bērniem.

Medicīnas iestādē ir šādi speciālisti, kuri specializējušies darbā ar bērniem:

- pediatrs;
- otolaringologs;
- logopēds;
- oftalmologs;
- bērnu ķirurgs;
- zobu higiēnists;
- USG speciālists;
- 2 fizioterapeiti;
- radiologa asistents;
- 2 masieri.

Tāpat ir pieejama elektrokardiogrāfija jebkura vecuma bērniem un vakcināciju kabinets, kurā saņemamas visas valsts paredzētās bērnu vakcīnas.

Minētās Pašvaldības kapitālsabiedrības veselības aprūpes jomā nenodrošina bērnu urologa, bērnu ginekologa, bērnu kardiologa, bērnu pulmonologa, bērnu gastroenterologa pakalpojumus, taču ambulatori šie pakalpojumi ir pieejams netālajā VSIA "Bērnu klīniskā universitātes slimnīca".

Pašvaldībā atrodas **Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienests** un Jelgavā pārsvarā neatliekamo medicīnisko palīdzību sniedz 6 brigādes, kuras ir dislocētas Brigāžu atbalsta centrā Jelgavā.

VSIA "Slimnīca "Ģintermuiža"", kas dislocējusies Jelgavas valstspilsētā, sniedz veselības aprūpes pakalpojumus psihiatrijā un narkoloģijā. Slimnīcā ir Bērnu psihiatrijas nodaļa, kur ārstējās pacienti ar uzvedības problēmām, neirozēm, fobijām, trauksmēm, mācīšanās grūtībām, garīgās attīstības traucējumiem, hiperkinētiskiem traucējumiem, depresīva spektra traucējumiem, autiskā spektra traucējumiem, psihozēm. Slimnīca bērniem sniedz pakalpojumu "Obligātā narkoloģiskā palīdzība bērniem" un "Narkomānu rehabilitācija stacionārā bērniem". Šo pakalpojumu sniegšanai paredzētas 6 gultas vietas.

Slimnīca bērniem sniedz:

- 1) ambulatoros ārstēšanas pakalpojumus (konsultēšana, diagnostika, ārstēšanās plāna izveide, medikamentozās terapijas noteikšana, profilaktiskā un dinamiskā novērošana):
 - ◆ primārie pakalpojumi:
 - bērnu psihiatrs (bērni ar psihiskās veselības traucējumiem, tai skaitā trauksmi, depresiju);
 - narkologs (bērni, kas uzsākuši alkohola, nikotīna, citu atkarību izraisīto vielu vai procesu lietošanu);
 - ◆ sekundārie pakalpojumi:
 - psihiatrisko slimnieku ārstēšana psihiatriskā profila dienas stacionārā bērniem;
 - bērnu psihiatra pakalpojumi;
 - narkologa pakalpojumi;
 - agrīnās intervences pakalpojumi bērniem līdz 6 gadu vecumam;
 - autiskā spektra traucējumu diagnostika;
- 2) stacionāros ārstēšanas pakalpojumus
Stacionārā ārstēšana notiek Bērnu psihiatrijas nodaļā un Narkoloģijas nodaļā (neatliekamā narkoloģiskā palīdzība un plānveida ārstēšana).

Veselības veicināšana

Pašvaldībā kopš 2015. gada darbojas Veselības veicināšanas konsultatīvā komisija, kuras darbības mērķis ir sekmēt veselā, aktīvas un no atkarībām brīvas sabiedrības attīstību Pašvaldībā.

Veselības veicināšanas konsultatīvās komisijas uzdevumi cita starpā ir:

- veicināt ar veselīgu dzīvesveidu, uzturu saistītu aktivitāšu iekļaušanu Pašvaldības organizētajos pasākumos dažādām iedzīvotāju vecuma grupām;
- apkopot un analizēt sabiedrības veselības statistiskos rādītājus Pašvaldībā;
- izstrādāt un koordinēt atkarību profilakses, stratēģisko un rīcības plānu Pašvaldībai;
- rosināt veselību veicinošu pilsētvides objektu izveidi vai esošo objektu pielāgošanu u.c.

Pašvaldība ir aktīvi iesaistīta Nacionālā veselīgo pašvaldību tīklā kopš 2013. gada. 2016. gadā tika izstrādāta un apstiprināta Veselības veicināšanas programma 2016. – 2022. gadam, kas turpināja darboties arī 2023. un 2024. gadā, jo jauna programma šim periodam netika izstrādāta. Savukārt 2024. gadā tika izstrādāta Veselības veicināšanas programma 2025.–2029. gadam.

Lai veicinātu iedzīvotāju veselībratību, Pašvaldība 2025. gadā apstiprinājusi Veselības veicināšanas programmu Jelgavas valstspilsētai 2025. – 2029. gadam.

Veselības veicināšanas stratēģiskajos uzstādījumos 2025. - 2029. gadam kā galvenie rīcības virzieni izvirzīti:

- 1) iedzīvotāju iesaiste regulārās un pietiekamās fiziskās aktivitātēs;
- 2) veselīga un pilnvērtīga uztura lietošanas veicināšana;
- 3) atkarību profilakse;
- 4) psihiskās veselības veicināšana;
- 5) slimību profilakse;
- 6) sadarbība un informācijas aprīte.

Šo rīcības virzienu sasniegšanai ir noteikti vairāki uzdevumi un rīcības:

- īstenot daudzveidīgas fiziskās aktivitātes, pielāgojot nodarbības dažādām mērķa grupām;
- organizēt izglītojošus pasākumus, popularizējot fizisko aktivitāšu nozīmi veselībai un motivētu iedzīvotājus;
- organizēt izglītojošus pasākumus par veselīgu uzturu, atkarību profilaksi, psihiskās veselības jautājumiem;
- organizēt tematiskas un praktiskas nodarbības dažādām mērķa grupām par ģimenes emocionālās labklājības nostiprināšanu;
- organizēt izglītojošas un profilaktiskas nodarbības skolēniem par cieņpilnu attiecību veidošanu un ņirgāšanās mazināšanu u.c.

Pašvaldība aktīvi īsteno veselīgu dzīvesveidu veicinošas programmas, nodrošinot pieejamus veselības aprūpes pakalpojumus un pasākumus, kas veicina sabiedrības izpratni un līdzdalību veselības jomā.

2024. gadā veselības veicināšanas aktivitātēs piedalījās 28 sadarbības partneri, tostarp pašvaldības iestādes, izglītības un ārstniecības iestādes, kā arī uzņēmumi un vietējie speciālisti. Kopumā tika īstenoti 203 pasākumi. Sadarbības mērķis bija efektīva resursu izmantošana un plašāka klientūras aptvere, nodrošinot lielāku pieejamību un ietekmi uz vietējo kopienu.

2024. gadā Sociālās pārvaldes Veselības veicināšanas nodaļa īstenoja 223 pasākumus, no kuriem 146 bija orientēti bērnu un jauniešu mērķa grupai, piedāvājot tādas tēmas kā: personīgā higiēna, atkarību profilakse, emocionālā veselība u.tml. Pasākumos piedalījās 2922 dalībnieki un sadarbības rezultātā tika arī apmeklētas 5 izglītības iestādes un 8 pirmskolas izglītības iestādes Pašvaldībā.

Sociālās pārvaldes Veselības veicināšanas nodaļa 2023. gadā īstenoja pasākumus arī projekta “Veselības veicināšana Jelgavā” ietvaros, līdz ar to kopējais īstenoto pasākumu skaits 2023. gadā bija būtiski lielāks - 1279 pasākumi. 2023. gada 31. decembrī minētais projekts noslēdzās. Kopumā minētā projekta ietvaros laika periodā no 2017. gada maija tika īstenoti 3806 veselības

veicināšanas un slimību profilakses pasākumi un pasākumos tika iesaistīti 14 220 dalībnieki no dažādām mērķa grupām, tai skaitā bērni, jaunieši, jaunās un topošās ģimenes u.c.

2025. gadā uzsākta ESF+ projekta "Veselības veicināšanas aktivitātes Jelgavā" īstenošana, kas turpināsies līdz 2029. gada 31. decembrim.

2004. gadā Latvijas izglītības iestādēs tika uzsākta programma "Piens un auglis", kas ir ES iniciatīva ar mērķi uzlabot bērnu uzturu un veicināt veselīgus ēšanas paradumus izglītības iestādēs. Šī programma nodrošina bērniem vecumā no 1 - 18 gadiem regulāru bezmaksas piena un augļu pieejamību, ja viņi apmeklē programmā iesaistītās izglītības iestādes. 2024./2025. mācību gadā programmā ir iesaistījušās 10 Pašvaldības izglītības iestādes.

Pašvaldības izglītības iestādēs sistemātiski visā mācību procesā tiek veikts preventijas darbs atkarību profilakses jautājumos. Izglītojamie no 1. - 9. klasei apgūst Kompetenču centra izstrādāto atkarību profilakses programmu "Ieteicamā atkarību profilakses programma Jelgavas valstspilsētas izglītības iestādēm". Programma sastāv no izglītības iestādes atkarību profilakses programmas izstrādes metodikas, balsta tēmām, kas apgūstamas sākot ar 5 - 6 gadu vecumu, un nodarbību tematikas katrai klasei.

2.8. Bērnu un jauniešu līdzdalība

Saskaņā ar Bērnu tiesību aizsardzības likuma 13. pantu bērnam ir tiesības brīvi izteikt savas domas, saņemt un sniegt jebkāda veida informāciju, tiesības tikt uzklaustītam, tiesības uz apziņas un ticības brīvību, uz biedrošanās brīvību, piedalīties pašpārvaldē izglītības, kultūras un sporta jomā, jebkurās citās jomās, kas skar bērna intereses, bērna viedoklim veltāma pienācīga vērība atbilstoši viņa vecumam un briedumam. Līdzdalība ir vērtīga prasme, kā arī process, kurā bērni piedalās sev būtisku jautājumu izlemšanā. Līdzdalība ir priekšnosacījums pilnvērtīga mācību procesa nodrošināšanai, un tā ir saistīta ar bērna sociālo iekļaušanos.

Pašvaldībā tiek veidota labvēlīga vide bērnu un jauniešu līdzdalības veicināšanai.

Saskaņā ar Izglītības likumu un Ministru kabineta 2016. gada 26. jūlija noteikumiem Nr. 480 "Izglītojamo audzināšanas vadlīnijas un informācijas, mācību līdzekļu, materiālu un mācību un audzināšanas metožu izvērtēšanas kārtība" izglītojamajiem ir līdzdalības tiesības piedalīties **izglītības iestāžu padomēs, izglītojamo pašpārvaldes darbā.**

Tāpat pašvaldībā darbojas Jelgavas valstspilsētas **Skolēnu dome**, kurā darbojas 16 skolēni no vispārizglītojošām un profesionālajām skolām, kuri tiek deleģēti uz vienu kalendāro gadu. Jelgavas valstspilsētas Skolēnu domes darbības mērķis ir veicināt izglītības iestāžu skolēnu pašpārvalžu nozīmi pilsoniskajās aktivitātēs un sekmēt skolēnu līdzdalību demokrātiskajos procesos izglītības iestādēs un Jelgavas valstspilsētā.

Jauniešu (personu vecumā no 13 - 25 gadiem) tiesības uz pilsonisko līdzdalību ir noteiktas Jaunatnes likumā, paredzot, ka jauniešiem jānodrošina iespēja līdzdarboties valsts un pašvaldību institūciju darbā un iesaistīties jaunatnes politiku ietekmējošu pašvaldības lēmumu apspriešanā pirms to pieņemšanas.

Kopš 2009. gada aktīvi darbojas Domes izveidota institūcija - Pašvaldības **Jaunatnes lietu komisija**, kurā darbojas arī jauniešu pārstāvis no Jelgavas

valstspilsētas Skolēnu domes. Komisijas darbības mērķis ir veicināt pašvaldības darba ar jaunatni saskaņotu īstenošanu, veicinot jauniešu iniciatīvas, līdzdalību lēmumu pieņemšanā un sabiedriskajā dzīvē.

Jaunatnes lietu komisija nodrošina:

- ◆ Pašvaldības iestāžu un struktūrvienību, jauniešu nevalstisko organizāciju, Latvijas Biozinātņu un tehnoloģiju universitātes studentu pašpārvaldes, Jelgavas valstspilsētas Skolēnu domes un pilsētas jauniešu sadarbību jautājumos, kas attiecas uz jauniešiem;
- ◆ apkopo un analizē informāciju par jauniešu problēmām, vajadzībām un interesēm;
- ◆ izstrādā priekšlikumus Pašvaldības darbam ar jaunatni īstenošanai un valsts jaunatnes politikas pilnveidei, jauniešu iesaistīšanai politiskās, ekonomiskās, sociālās un kultūras dzīves aktivitātēs.

2022. gadā izveidots Sabiedriskais centrs, kura darbības virzienos ietilpst jaunatnes politikas īstenošana, tostarp, jauniešu centru darbības nodrošināšana Jelgavas valstspilsētā. 2024. gadā Jelgavas valstspilsētā darbojās 3 **jauniešu centri** – "Špaktele", "Pakāpiens" un "Pietura". Kopumā, lai nodrošinātu jauniešiem neformālās izglītības, brīvā laika pavadīšanas un iesaistes iespējas, Sabiedriskajā centrā izveidotas 2 jauniešu centru vadītāju štata vietas, 3 jaunatnes lietu speciālistu un 5 jaunatnes darbinieku štata vietas. Jauniešu centros jauniešiem vecumā no 13 - 25 gadiem ir radīta iespēja satīkties un kopīgi apgūt zināšanas un prasmes jaunieša patstāvīgas dzīves uzsākšanai, īstenojot savas idejas, realizējot projektus un aktivitātes.

Jaunatnes jomā Pašvaldība paredz ikgadēju finansējumu budžetā **jauniešu iniciatīvu projektu** konkursa organizēšanai. Jauniešu iniciatīvu projektu realizāciju koordinē Sabiedriskais centrs. Tāpat pilsētas budžets paredz finansējumu neformālās izglītības apmācību organizēšanai, **brīvprātīgā darba** popularizēšanai un atbalstam.

Kopš 2023. gada 1. janvāra, kad spēkā stājās Pašvaldību likums, pašvaldībās ir ieviests **līdzdalības budžets**, kas dod iespēju pašvaldības administratīvās teritorijas iedzīvotājiem iesaistīties teritorijas attīstības jautājumu izlemšanā. Pašvaldībā šī iespēja ir jau kopš 2022. gada 25. marta, kad Pašvaldība, īstenojot savas brīvprātīgās iniciatīvas, nolēma organizēt līdzdalības projektu ideju īstenošanas konkursu. Līdzdalības budžeta finansējums tiek izlietots sabiedrības ierosinātiem teritorijas attīstības projektiem. Arī jaunieši vecumā no 16 gadiem ir tiesīgi minētajā procesā iesaistīties, gan paši iesniedzot līdzdalības budžeta projektu, gan piedaloties balsojumā par līdzdalības budžeta projektiem.

Tāpat līdz ar Pašvaldību likuma stāšanos spēkā no 2023. gada 1. janvāra 16 gadu vecumu sasniegušie jaunieši ir tiesīgi pašvaldībai iesniegt **kolektīvo iesniegumu** par pašvaldības kompetencē esošajiem jautājumiem.

Lai veicinātu iedzīvotāju līdzdalību vietējas nozīmes jautājumu lemlšanā un ievērotu iedzīvotāju intereses, Pašvaldība rīko **publisko apspriešanu** tās autonomās kompetences jautājumos, tostarp, par pašvaldības ārējiem normatīvajiem aktiem – saistošajiem noteikumiem. Normatīvie akti neparedz vecuma ierobežojumus, līdz ar to arī šajā procesā var iesaistīties jaunieši un izteikt savu viedokli par pašvaldības attīstības plānošanas jautājumiem.

3. STRATĒGISKĀ DAĻA

ANO 1989. gada 20. novembra Bērnu tiesību konvencijas 2. pantā noteikts, ka dalībvalstis respektē un nodrošina visas šajā konvencijā paredzētās tiesības ikvienam bērnam, uz kuru attiecas to jurisdikcija, bez jebkādas diskriminācijas un neatkarīgi no bērna, viņa vecāku vai aizbildņu rases, ādas krāsas, dzimuma, valodas, reliģiskās piederības, politiskās vai citas pārliecības, nacionālās, etniskās vai sociālās izcelsmes, mantiskā stāvokļa, veselības stāvokļa un dzimšanas apstākļiem vai jebkādiem citiem apstākļiem.

Latvija jau ir veikusi virkni darbību, lai uzlabotu bērnu tiesību aizsardzības sistēmu valstī, izstrādājot politikas plānošanas dokumentus nacionālajā līmenī, paredzot veicamās darbības dažādām ar bērnu tiesību aizsardzību saistītām institūcijām, veicot grozījumus normatīvajos aktos, tādejādi veicinot bērnu tiesību aizsardzības sistēmas uzlabošanu valstī.

Nacionālajā līmenī augstākajā vidējā termiņa attīstības plānošanas dokumentā Nacionālās attīstības plānā 2021. - 2027. gadam kā viena no prioritātēm norādīta "Stipras ģimenes, veseli un aktīvi cilvēki" - cilvēka fiziskais un emocionālais veselības stāvoklis un sociālā atbalsta pasākumu kopums, kas atbilst katra cilvēka vajadzībām. Priekšnosacījums ilgākam, iekļaujošākam un aktīvākam mūžam, kas ietekmē arī dzimstību - cilvēku vēlmes un iespējas laist pasaulē atvases. Šīs prioritātes īstenošanai būtiski ir: dzimstība un atbalsts ģimenēm, veselīgs dzīvesveids, veselības aprūpe, sociālā iekļaušana.

Savukārt Bērnu, jaunatnes un ģimenes attīstības pamatnostādnes 2022. - 2027. gadam ir viens no nozīmīgākajiem politikas plānošanas dokumentiem bērnu tiesību aizsardzības jomā nacionālajā līmenī. Minētās pamatnostādnes nodrošina Nacionālās attīstības plāna 2021. - 2027. gadam prioritātēs noteikto rīcības virzienu un uzdevumu īstenošanu bērnu, jaunatnes un ģimenes politikas jomā.

Bērnu, jaunatnes un ģimenes attīstības pamatnostādnes 2022. - 2027. gadam kā virsmērķis norādīts: bērniem, jauniešiem un ģimenēm atbalstoša sabiedrība, kas veicina ģimeņu labklājību, veselīgu attīstību, vienlīdzīgas iespējas un nabadzības un sociālās atstumtības risku mazināšanu bērniem, jauniešiem un ģimenēm, kā arī agrīnās intervences attīstība valsts kopīgai izaugsmei. Savukārt virsmērķim ir pakārtoti četri mērķi:

- 1) sekmēt bērnu un jauniešu drošību, attīstību, psiholoģisko un emocionālo labklājību;
- 2) vienlīdzīgas iespējas īpaši atbalstāmo bērnu un jauniešu grupām;
- 3) jauniešu attīstība, dzīves kvalitātes uzlabošana un līdzdalības stiprināšana;
- 4) tautas ataudze Latvijā.

Nemot vērā nacionālajā līmenī noteiktos mērķus bērnu tiesību aizsardzības jomā, ir izvirzīti bērnu tiesību aizsardzības stratēģiskie uzstādījumi Jelgavas valstspilsētā, kas atainoti 3.1. attēlā.

3.1. attēls. Bērnu tiesību aizsardzības stratēģiskie uzstādījumi Jelgavas valstspilsētā

3.1. tabula. **Galvenie snieguma rādītāji Bērnu tiesību aizsardzības programmas efektivitātes uzraudzībai**

Rādītāju grupa	Nr. p.k.	Snieguma rādītājs	Bāzes gads	Bāzes vērtība	Sagaidāmā rādītāja tendence 2029. gadā	Datu avots
Bērnu tiesību uz izglītību nodrošinājums	1.	Obligātās izglītības vecuma bērnu vecumā no 5-18 gadiem skaits, kuru dzīvesvieta deklarēta pašvaldības teritorijā un kuri nav reģistrēti nevienā izglītības iestādē	2024	31	samazinās	Izglītības pārvalde
	2.	Pamatizglītību priekšlaicīgi pametušo bērnu skaits un īpatsvars no kopējā izglītojamo skaita pamatzglītības pakāpē	2024	6 bērni / 0,09%	samazinās	Izglītības pārvalde
	3.	Vardarbības gadījumu skaits, kas notikuši izglītības iestādēs	2024	6	samazinās	Izglītības pārvalde
Bērnu tiesību uz pilnvērtīgiem dzīves apstākļiem nodrošinājums	4.	Ģimeņu skaits, kuras ir identificētas kā ģimenes, kurās ir bērna attīstībai nelabvēlīgi apstākļi un ir novēroti apdraudējuma riski bērnam un/vai vecākiem	2024	159	samazinās	Sociālā pārvalde
	5.	Sociālo pakalpojumu piedāvājums ģimenēm ar bērniem atbilstoši sociālās vides izpētes rezultātiem	2024	27 sociālo pakalpojumu veidi	atbilstošs	Sociālā pārvalde
	6.	Sociālās palīdzības nodrošinājums ģimenēm ar bērniem atbilstoši sociālās vides izpētes rezultātiem	2024	30 sociālo pabalstu veidi	atbilstošs	Sociālā pārvalde
	7.	Ģimeņu skaits, kurām ar Bāriņtiesas lēmumu pārtrauktas bērna aizgādības tiesības, un bērnu skaits šajās ģimenēs	2024	26 ģimenes 32 bērni	samazinās	Bāriņtiesa
	8.	Ģimeņu skaits, kurām ar Bāriņtiesas lēmumu atjaunotas pārtrauktās bērna aizgādības tiesības, un bērnu skaits šajās ģimenēs	2024	7 ģimenes 15 bērni	pieaug	Bāriņtiesa
Bērnu tiesību uz labvēlīgu sociālo vidi nodrošinājums	9.	Bērnu skaits, kuri izdarījuši likumpārkāpumu	2024	276	samazinās	Administratīvā komisija
	10.	Bērnu izdarīto likumpārkāpumu skaits	2024	363	samazinās	Administratīvā komisija

Rādītāju grupa	Nr. p.k.	Snieguma rādītājs	Bāzes gads	Bāzes vērtība	Sagaidāmā rādītāja tendence 2029. gadā	Datu avots
	11.	Bērnu skaits, kuriem izstrādātas uzvedības sociālās korekcijas programmas	2024	63	samazinās	Sociālā pārvalde
	12.	Bērnu un jauniešu apmierinātība ar brīvā laika pavadīšanas iespējām	2022	83% ir apmierināti ar Jelgavas valstspilsētu kā vietu, kur dzīvot, iegūt izglītību, pavadīt brīvo laiku	pieaug	Aptauja, ko veic Sabiedriskais cents (iesaistot Izglītības pārvaldi)
Bāreņu un bez vecāku gādības palikušo bērnu tiesību augt ģimeniskā vidē nodrošinājums	13.	Bērnu bāreņu un bez vecāku gādības palikušo bērnu, kas atrodas ģimeniskā vidē (aizbildnībā vai audžuģimenē), īpatsvars no kopējā bāreņu un bez vecāku gādības palikušo bērnu kopskaita	2024	76,47% (9 bērni audžuģimenēs, 17 bērni aizbildnībā, 8 bērni Institūcijās)	pieaug	Bāriņtiesa
Starpinstitucionālā sadarbība bērnu tiesību aizsardzības jomā	14.	Izveidota darboties spējīga starpinstitucionālās sadarbības sistēma un noteikta vadošā institūcija/ amatpersona darba ar bērniem koordinēšanai un pārraudzībai	2024	nav	Izveidots algoritms un noteikta vadošā institūcija/ amatpersona darba ar bērniem koordinēšanai un pārraudzībai	Pašvaldība

4. PROGRAMMAS ĪSTENOŠANAS UZRAUDZĪBAS KĀRTĪBA

Bērnu tiesību aizsardzības programmas (turpmāk – Programma) ieviešanas uzraudzības sistēmas pamatuzdevums ir nodrošināt savlaicīgu un rezultatīvu Programmas īstenošanu un veikt īstenošanas procesa analīzi.

Programmas īstenošanas procesā tiek veikta uzraudzība, lai:

- uzraudzītu Programmā noteikto rādītāju sasniegšanas progresu;
- parādītu Pašvaldības veikto darbību progresu un sasniegumus;
- identificētu jaunus attīstības izaicinājumus un iespējas;
- pamatotu dokumentu aktualizācijas nepieciešamību;
- informētu par Programmas īstenošanu sabiedrību, politiķus un citus interesentus.

Par Programmas konceptuālu ieviešanu un resursu piešķiršanu rīcības plānā noteikto darbību īstenošanai atbildīga ir Dome. Par Programmas ieviešanas koordinēšanu un uzraudzību atbildīgais ir Sadarbības grupas noteiktā institūcija/persona. Atbildīgie par Programmā plānoto konkrēto rīcību īstenošanu ir noteikti rīcības plānā.

Programmas īstenošanas uzraudzības pamatā ir regulārs izvērtējums par to, vai un kā tiek īstenotas rīcības plānā noteiktās rīcības. Atbildīgā uzdevums ir regulāri iegūt un apkopot informāciju no Pašvaldības iestādēm un kapitālsabiedrībām. Reizi četros gados atbildīgais sagatavo pārskatu par Programmas īstenošanu, prezentējot to attiecīgajā nozares komisijā un informējot sabiedrību par bērnu tiesību aizsardzības nodrošināšanu Jelgavas valstspilsētā un sasniegtajiem rezultātiem.

Programma aktualizējama pēc nepieciešamības. Rīcības plāna aktualizēšanu ieteicams veikt katru gadu, kas ietver informācijas apkopošanu par izpildītājām darbībām un/vai to izpildes statusu, kā arī jaunu darbību ieviešanu. Aktualizētā rīcības plāna redakcijā ir jāiekļauj plānotās izmaiņas – jaunās darbības un izmaiņas plānotajās darbībās, kā arī informācija par finansējumu.

5. RĪCĪBAS PLĀNS 2025. - 2029. GADAM

Rīcības plāns izstrādāts pirmajiem 5 gadiem – 2025. - 2029. gadam, paredzot, ka 2029. gadā tiks izstrādāts rīcības plāns nākamajam periodam – no 2030. - 2034. gadam.

Nr. p.k.	Uzdevums	Rīcības	Sasniedzamais rezultāta rādītājs					Atbildīgā institūcija	Sadarbības partneri	Izpildes termiņš	Iespējamais finanšu avots
			Nosaukums	Datu avots	Bāzes gads	Bāzes rādītājs	Sasniedzamā vērtība līdz 2029. gadam				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
RĪCĪBAS VIRZIENS 1: Bērnu drošības, izglītības, veselības un labklājības uzlabošana											
1.1.	Veidot drošu un iekļaujošu mācību vidi	1. Veikt drošības un labizjūtas monitoringu	Izglītojamo un vecāku aptauja platformā EMU: Skola, antibulinga programmā “KIVA”	Izglītības pārvalde	2024	Aptauju platformā EMU: Skola piedalās 75% izglītojamo un 60% vecāku	Aptauju platformā EMU: Skola piedalās 85% izglītojamo un 80% vecāku	Izglītības pārvalde	Izglītības iestādes, medicīnas iestādes, NVO	ikgadēji	Pašvaldības budžets, valsts finansējums, ES fondu līdzekļi
		2. Organizēt izglītojošus seminārus pedagogiem par rīcību ārkārtas situācijās	Pedagogu īpatsvars	Izglītības pārvalde	2024	90%	100%	Izglītības pārvalde	Izglītības iestādes, VP, Pašvaldības policija, VUGD	ikgadēji	Pašvaldības budžets
		3. Integrēt mācību saturā jautājumus par drošību, uz ūdens, ceļu satiksmē, kiberdrošību u.c.	Izglītojamo īpatsvars, kuri apguvuši zināšanas par drošības jautājumiem	Izglītības pārvalde	2024	60%	95%	Izglītības pārvalde	Izglītības iestādes	ikgadēji	Pašvaldības budžets, valsts finansējums, ES fondu līdzekļi
		4. Īstenot profesionālās pilnveides programmas pedagogiem un atbalsta personālam par labvēlīgas psihoemocionālās vides nodrošināšanu izglītības iestādē	Pedagogu īpatsvars, kuri apguvuši profesionālās pilnveides programmu	Izglītības pārvalde	2024	20%	90%	Izglītības pārvalde	Izglītības iestādes, Kompetenču centrs	ikgadēji	Pašvaldības budžets
1.2.	Izstrādāt priekšlikumus sociālās palīdzības, brīvprātīgas iniciatīvas pabalstu, sociālo pakalpojumu un atbalsta pasākumu (turpmāk - sociālais atbalsts) kompleksai pilnveidei, balstoties uz sociālās vides izpētes rezultātiem un to analīzi	1. Veikt sociālās vides izpēti	Ziņojums par sociālās vides izpētes rezultātiem	SOPA, valsts informācijas sistēmas	2024	Nav	1 ziņojums	Sociālā pārvalde, Digitālais centrs	Izglītības pārvalde, Pašvaldības policija, Bāriņtiesa, Sabiedriskais centrs, Kompetenču centrs	2026	Pašvaldības budžets
		2. Sagatavot priekšlikumus sociālā atbalsta sistēmas pilnveidei, balstoties uz sociālās vides izpētes rezultātiem	Ziņojums, kurā ietverti priekšlikumi sociālā atbalsta sistēmas pilnveidei un bērnu labklājības uzlabošanai	SOPA, valsts informācijas sistēmas	2024	Nav	1 ziņojums	Sociālā pārvalde	Izglītības pārvalde, Pašvaldības policija, Bāriņtiesa, Sabiedriskais centrs, Kompetenču centrs	2027	Pašvaldības budžets
RĪCĪBAS VIRZIENS 2: Starpinstitucionālās sadarbības bērnu tiesību aizsardzības jomā pilnveidošana											

Nr. p.k.	Uzdevums	Rīcības	Sasniedzamais rezultāta rādītājs					Atbildīgā institūcija	Sadarbības partneri	Izpildes termiņš	Iespējamais finanšu avots
			Nosaukums	Datu avots	Bāzes gads	Bāzes rādītājs	Sasniedzamā vērtība līdz 2029. gadam				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2.1.	Stiprināt starpinstitucionālo sadarbību un attīstīt prevencijas sistēmu	1. Noteikt vadošo institūciju/personu, kura ir atbildīga par darbu ar bērniem starpinstitucionālo koordinēšanu un pārraudzību	Noteikta vadošā institūcija/persona	Sadarbības grupa	2024	Nav	Noteikta vadošā institūcija/persona	Vadošā institūcija/ persona	Izglītības pārvalde, Sociālā pārvalde, Pašvaldības policija, Sabiedriskais centrs, Bāriņtiesa, Kompetenču centrs, VPD, BAC	2025	Pašvaldības budžets, valsts finansējums
		2. Apzināt un apkopot informāciju par jau izstrādātajiem algoritmiem, vadlīnijām, metodikām bērnu tiesību aizsardzības jautājumu risināšanā un noteikt jomas, kurās regulējums iztrūkst un ir nepieciešams	Informācijas apkopojums	Sadarbības grupa	2024	Nav	1 informācijas apkopojums	Vadošā institūcija/ persona		2025	Pašvaldības budžets, valsts finansējums
		3. Izstrādāt vienotus procesus un kārtības jomās, kurās konstatēts regulējuma trūkums	Procesu un kārtību skaits	Sadarbības grupa	2024	Nav	Atbilstoši nepieciešamībai	Vadošā institūcija/ persona		2027	Pašvaldības budžets, valsts finansējums
		4. Izstrādāt informācijas apmaiņas risinājumus institūciju elastīgai un efektīvai komunikācijai	Algoritmu skaits	Sadarbības grupa	2024	Nav	1 algoritms	Vadošā institūcija/ persona		2026	Pašvaldības budžets, valsts finansējums
		5. Izstrādāt atbalsta pasākumu plānus (ar jaunām atbalsta programmām un preventīviem atbalsta pasākumiem) Programmas mērķauditorijai	Atbalsta pasākumu plānu skaits	Sadarbības grupa	2024	Nav	1 atbalsta pasākumu plāns	Vadošā institūcija/ persona		2026	Pašvaldības budžets, valsts finansējums
							2 atbalsta pasākumu plāni			2027	
							2 atbalsta pasākumu plāni			2028	
6. Nodrošināt iesaistīto speciālistu zināšanu un prasmju pilnveidošanu bērnu un jauniešu attīstības vajadzību jautājumos, starpnozaru sadarbības kompetenču apgūvē	Izglītojošo pasākumu skaits	Sadarbības grupa	2024	Nav	Ne mazāk kā 1 izglītojošais pasākums	Vadošā institūcija/ persona	ikgadēji	Pašvaldības budžets, valsts finansējums			
RĪCĪBAS VIRZIENS 3: Saturīga brīvā laika pavadīšanas pieejamība											
3.1.	Īstenot vasaras nodarbinātības programmu izglītojamajiem	Palielināt vasaras nodarbinātības programmā iesaistīto izglītojamo skaitu	Nodarbinātībā iesaistīto izglītojamo skaits	Izglītības pārvalde, Kompetenču centrs	2024	Izglītības pārvalde - 268 Kompetenču centrs - 106	Izglītības pārvalde - 500 Kompetenču centrs - 200	Izglītības pārvalde, Kompetenču centrs	Izglītības iestādes un citas pašvaldības iestādes, darba devēji	ikgadēji	Pašvaldības finansējums
3.2.	Palielināt un dažādot interešu izglītības programmu piedāvājumu (t.sk. privāto) bērniem un jauniešiem	Nodrošināt, ka katrs izglītojamais no 1.-9.klasei apgūst vismaz vienu interešu izglītības programmu	Interesu izglītības programmu skaits	Izglītības pārvalde	2024	247	280	Izglītības pārvalde	Izglītības iestādes, privātie pakalpojuma sniedzēji	ikgadēji	Pašvaldības budžets, valsts finansējums, privātais finansējums
3.3.	Iesaistīt bērnus un jauniešus saturīga brīvā laika pavadīšanā	1. Aktīvi izmantot dažādus informācijas kanālus informēšanai par brīvā laika pavadīšanas iespējām	Saturīga brīvā laika pavadīšanā iesaistīto bērnu un jauniešu skaits	Izglītības pārvalde, Sabiedriskais centrs,	2024	nav	pieaug	Izglītības pārvalde, Sabiedriskais centrs	Pašvaldības iestādes	ikgadēji	Pašvaldības budžets

Nr. p.k.	Uzdevums	Rīcības	Sasniedzamais rezultāta rādītājs					Atbildīgā institūcija	Sadarbības partneri	Izpildes termiņš	Iespējamais finanšu avots
			Nosaukums	Datu avots	Bāzes gads	Bāzes rādītājs	Sasniedzamā vērtība līdz 2029. gadam				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
				Kultūra, Sporta centrs, NVO							
		2. Izveidot vienotu informācijas datu bāzi par brīvā laika pavadīšanas iespējām pilsētā	Izveidota vienota informācijas datu bāze	Pašvaldības iestādes, NVO	2024	nav	1 datu bāze, kas tiek aktualizēta 1x pusgadā un publicēta pašvaldības mājas lapā	Sabiedriskais centrs	JVPI “Centrālā pārvalde” Sabiedrisko attiecību departaments, Pašvaldības iestādes	2029	Pašvaldības budžets
		3. Organizēt veselīgu un aktīvu dzīvesveidu motivējošus pasākumus un aktivitātes jauniešu centros	Pasākumu apmeklētāju skaits	Sabiedriskais centrs	2024	45	2025 – 50 2026 – 55 2027 – 60 2028 – 65 2029 – 70	Sabiedriskais centrs	Pašvaldības iestādes, NVO, valsts institūcijas	ikgadēji	Pašvaldības budžets, projektu konkursi
		4. Organizēt mobilās aktivitātes jauniešiem pilsētvidē	Aktivitātēs iesaistīto jauniešu skaits	Sabiedriskais centrs	2024	450	500	Sabiedriskais centrs	NVO, Pašvaldības iestādes	ikgadēji	Pašvaldības budžets, projektu konkursi
3.4.	Motivēt un aktivizēt NEET jauniešus	Īstenot projektu “”Proti un dari” Jauniešu centrā “Špaktele”	Projektā “Proti un dari” iesaistīto jauniešu skaits	Sabiedriskais centrs	2017 - 2023	271	vismaz 50	Sabiedriskais centrs	Projektā iesaistītie speciālisti	2027	ESF+ līdzekļi
RĪCĪBAS VIRZIENS 4: Atbalsta sistēmas attīstība ģimenēm ar bērniem un ārpusģimenes aprūpes pakalpojumu sniedzējiem – aizbildņiem un audžuģimenēm											
4.1.	Palielināt audžuģimeņu skaitu	Noslēgt vienošanos ar ārpusģimenes aprūpes atbalsta centru	Audžuģimeņu skaits	Bāriņtiesa	2024	10	2025 – 12 2026 – 14 2027 – 16 2028 – 18 2029 – 20 2030 – 22	Bāriņtiesa	Ārpusģimenes aprūpes atbalsta centri, Sociālā pārvalde	2025 - 2030	Pašvaldības budžets, valsts finansējums
4.2.	Palielināt atbalsta pakalpojumu klāstu augsta riska ģimenēm ar bērniem	Nodrošināt mentora pakalpojumu bērniem ar augstu mācību pārtraukšanas risku	Bērnu, kuri saņem pakalpojumu, īpatsvars no kopējā bērnu skaita, kuriem nepieciešams pakalpojums	Pašvaldības iestādes, izglītības iestādes	2024	0	100% (166 bērni)	Izglītības pārvalde, Sociālā pārvalde	Pašvaldības iestādes, izglītības iestādes, ārstniecības iestādes, bērnu vecāki	2029	Pašvaldības budžets, valsts finansējums, ES fondu līdzekļi
4.3.	Īstenot atbalsta pasākumus ģimenēm ar bērniem	Organizēt izglītojošus pasākumus ģimenēm ar bērniem par veselības veicināšanu, digitālo higiēnu u.c.	Ģimeņu skaits, kuras saņēmušas atbalsta pasākumus	Izglītības iestādes	2024	20	24	Kompetenču centrs, Sociālā pārvalde	Izglītības iestādes	2029	Pašvaldības budžets, valsts finansējums, NVO finansējums
4.4.	Palielināt sociālo pakalpojumu pieejamību ģimenēm ar bērniem	1. Ieviest jaunus sociālos pakalpojumus un atbalsta pasākumus ģimenēm ar bērniem	Sociālo pakalpojumi un atbalsta pasākumu skaits un veidi	SOPA	2024	Nav	Ieviesti jauni sociālie pakalpojumi un atbalsta pasākumi ģimenēm ar bērniem: 1. sociālās rehabilitācijas pakalpojumi (terapijas) bērniem ar uzvedības traucējumiem; 2. psihoterapeita	Sociālā pārvalde	Sociālo pakalpojuma sniedzēji, Bāriņtiesa, veselības aprūpes institūcijas, Pusaudžu resursu centrs, Sabiedriskais	2025 - 2029	Pašvaldības budžets, NVO finansējums

Nr. p.k.	Uzdevums	Rīcības	Sasniedzamais rezultāta rādītājs					Atbildīgā institūcija	Sadarbības partneri	Izpildes termiņš	Iespējamais finanšu avots
			Nosaukums	Datu avots	Bāzes gads	Bāzes rādītājs	Sasniedzamā vērtība līdz 2029. gadam				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
							pakalpojums; 3. pirmās emocionālās palīdzības (PEP) mammas pakalpojums; 4. mentora pakalpojums jauniešiem no 13 - 17 gadiem no riska ģimenēm; 5. izglītojošās grupas pakalpojums “Vecākiem ar bērnu veselīgāku attiecību veidošanai”; 6. sociālās rehabilitācijas pakalpojums personas dzīvesvietā bērniem ar uzvedības problēmām vai augstiem to attīstības riskiem		centrs		
		2. Nodrošināt ģimenes asistenta pakalpojuma pieejamību	Ģimenes asistenta pakalpojumu saņēmušo ģimeņu skaits	Sociālā pārvalde	2024	16	60	Sociālā pārvalde	Sociālā pakalpojuma sniedzēji, Bāriņtiesa	2025 – 20 2026 – 25 2027 – 30 2028 – 35 2029 – 40	Pašvaldības budžets
		3. Nodrošināt jaunu atbalsta grupas pakalpojumu vecākiem, kuri audzina bērnus ar invaliditāti	Atbalsta grupas pakalpojums vecākiem, kuri audzina bērnus ar invaliditāti	Sociālā pārvalde	2024	Nav	1 sociālais pakalpojums	Sociālā pārvalde	NVO	2025	Pašvaldības budžets
4.5.	Nodrošināt sociālā darba pieejamību un individualizētu pieeju	1. Palielināt kvalificētu sociālā darba speciālistu skaitu darbam Sociālajā pārvaldē	Sociālā darba speciālistu uz 1000 iedzīvotājiem skaits	Sociālā pārvalde	2024	0,47	1	Sociālā pārvalde	Sociālā darba studiju programmas sniedzēji, NVA	2029	Pašvaldības budžets
		2. Samazināt aktīvo klientu lietu skaitu uz vienu sociālo darbinieku	Aktīvo klientu lietu skaits uz vienu sociālo darbinieku	Sociālā pārvalde	2024	60	15 - 20	Sociālā pārvalde	Nav	2029	Pašvaldības budžets
4.6.	Pilnveidot atbalsta sistēmu bāreņiem un bez vecāku gādības palikušajiem bērniem	Nodrošināt jaunus atbalsta pasākumus pilngadību sasniegušiem bāreņiem un bez vecāku gādības palikušajiem bērniem pēc ārpusģimenes aprūpes pakalpojuma izbeigšanās	Atbalsta pasākumu skaits un veidi	SOPA	2024	Nav	Ieviesti šādi atbalsta pasākumi: 1. sociālā mentora pakalpojums; 2. atbalsta grupas dažādu sociālo prasmju un iemaņu apguvei; 3. pabalsts finanšu pratības apguvei	Sociālā pārvalde	Sociālo pakalpojumu sniedzēji, Bāriņtiesa, audžuģimenes, aizbildņu ģimenes	2025	Valsts finansējums
		Nodrošināt sociālā mentora pakalpojumu audžuģimenē, specializētajā audžuģimenē un aizbildnībā esošiem bērniem bāreņiem un bez vecāku gādības palikušajiem bērniem no	Pakalpojuma saņēmēju skaits	SOPA	2024	Nav	20			2026 - 2029	Pašvaldības budžets

Nr. p.k.	Uzdevums	Rīcības	Sasniedzamais rezultāta rādītājs					Atbildīgā institūcija	Sadarbības partneri	Izpildes termiņš	Iespējamais finanšu avots
			Nosaukums	Datu avots	Bāzes gads	Bāzes rādītājs	Sasniedzamā vērtība līdz 2029. gadam				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
		16 – 18 gadu vecuma sasniegšanai									
4.7.	Pilnveidot atbalsta sistēmu aizbildņu ģimenēm	Nodrošināt jaunus brīvprātīgās iniciatīvās pabalstus bērniem no aizbildņu ģimenēm	Brīvprātīgās iniciatīvās pabalstu bērniem no aizbildņu ģimenēm skaits un veidi	SOPA	2024	Nav	Ieviesti jauni brīvprātīgās iniciatīvās pabalsti: 1. pabalsts ēdināšanas pakalpojuma apmaksai pirmsskolas izglītības iestādē; 2. pabalsts ēdināšanas pakalpojuma apmaksai vispārējās izglītības iestādē; 3. pabalsts profesionālās ievirzes izglītības programmas apguvei izglītojamajam; 4. pabalsts individuālo mācību piederumu iegādei; 5. pabalsts ēdināšanas pakalpojuma apmaksai profesionālās izglītības iestādē.	Sociālā pārvalde	Bāriņtiesa, Izglītības pārvalde, izglītības iestādes	2025	Pašvaldības budžets
RĪCĪBAS VIRZIENS 5: Bērnu likumpārkāpumu prevencija											
5.1.	Pilnveidot sabiedrības izpratni par bērnu tiesību nodrošināšanu ģimenē un sabiedrībā	Īstenot izglītojošus pasākumus par bērnu tiesību nodrošināšanu ģimenē un sabiedrībā	Izglītojošu pasākumu skaits	Kompetenču centrs, Izglītības pārvalde, Pašvaldības policija, Sabiedriskais centrs, izglītības iestādes	2024	25	30	Kompetenču centrs	Izglītības pārvalde, Pašvaldības policija, Sabiedriskais centrs, izglītības iestādes, NVO, VPD	2029	Pašvaldības budžets, valsts finansējums
5.2.	Īstenot preventīvus pasākumus bērnu likumpārkāpumu mazināšanai	1. Dažādot prevencijas pasākumu piedāvājumu, iesaistot dažādu institūciju līderus, jaunatnes organizācijas un NVO, kas veic darbu ar bērniem un jauniešiem	Pasākumu skaits un pasākumos iesaistīto bērnu un jauniešu skaits	Sabiedriskais centrs	2024	10	15	Sabiedriskais centrs	Pašvaldības policija, Sociālā pārvalde, Izglītības pārvalde, Bāriņtiesa, NVO	Ikgadēji	Pašvaldības budžets, NVO finansējums
		2. Veikt izglītojošus pasākumus bērniem par nevardarbīgas uzvedības principiem, prettiesiskas rīcības sekām un bērnu atbildību savai un apkārtējo drošībai	Pašvaldības policijas īstenoto izglītojošo nodarbību bērniem skaits	Pašvaldības policija	2024	157	2025 – 159 2026 – 161 2027 – 163 2028 – 165 2029 – 168	Pašvaldības policija	VP, Izglītības pārvalde, Sabiedriskais centrs	2025 - 2029	Pašvaldības budžets

Nr. p.k.	Uzdevums	Rīcības	Sasniedzamais rezultāta rādītājs					Atbildīgā institūcija	Sadarbības partneri	Izpildes termiņš	Iespējamais finanšu avots
			Nosaukums	Datu avots	Bāzes gads	Bāzes rādītājs	Sasniedzamā vērtība līdz 2029. gadam				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
		3. Organizēt regulāras pārbaudes nepilngadīgo likumpārkāpumu prevencijai, atkarību izraisošu vielu lietošanas un sabiedriskās kārtības noteikumu ievērošanas kontrolei	Profilaktiski pašvaldības policijas mērķtiecīgi organizēti reidi izglītības iestādēs un to tuvumā, kā arī citās jauniešu pulcēšanās vietās	Pašvaldības policija	2024	40	2025 – 40 2026 – 45 2027 – 50 2028 – 55 2029 – 60	Pašvaldības policija	Izglītības pārvalde, Sabiedriskais centrs, izglītības iestādes	2025 - 2029	Pašvaldības budžets
5.3.	Nodrošināt darbu ar jauniešiem ielās	1. Veikt pārrunas par lietderīga laika pavadīšanas iespējām	Sarunu skaits	Sabiedriskais centrs	2024	15	2025 – 20 2026 – 25 2027 – 27 2028 – 30 2029 – 30	Sabiedriskais centrs	Sociālā pārvalde, Pašvaldības policija, NVO	Ikgadēji	Pašvaldības budžets
		2. Veikt monitoringu – kartējumu par jauniešu pulcēšanās vietām	Monitorings/kartējums par jauniešu pulcēšanās vietām	Sabiedriskais centrs	2024	Veikts	Veikts	Sabiedriskais centrs	Sociālā pārvalde, Pašvaldības policija, NVO	Ikgadēji	Pašvaldības budžets

